

Directa

setmanari de comunicació

Núm 342 11 de desembre de 2013 1,70 €

Milions públics al servei de les transnacionals

L'Estat espanyol protegeix el negoci de les corporacions privades a través de Cesce, un instrument que augmenta el deute extern dels països del sud

PÀGINES 2-4

6-7

Partides fosques i crèdits privilegiats engreixen l'oligopoli de la **producció armamentística**

8-9

Nova **mort al CIE** Zona Franca: l'opacitat es manté malgrat les promeses dels responsables policials

A fons

Entre el carrer i les institucions: anàlisi i debat sobre les **vies per plantar cara** al capitalisme

16

Xaquín Rubio, portaveu de **Nunca Mais**: "La sentència del 'Prestige' deixa Galícia desamparada"

ESTIRANT DEL FIL

El poder de les empreses transnacionals és tan gran que moltes organitzacions internacionals i governs actuen al seu servei i en blinden les inversions. En el cas espanyol, l'Estat compta amb una agència de suport a l'exportació, Cesce, dotada amb 9.000 milions per cobrir amb fons públics els negocis de les grans empreses autòctones a l'exterior. El PP ha aprovat privatitzar l'instrument, fet que augmentarà l'opacitat d'un organisme que fa anys que es qüestionat per organitzacions com l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG).

INSTITUCIONS // 9.000 MILIONS PER PROTEGIR OPERACIONS QUE TENEN IMPACTES AMBIENTALS, PODEN VULNERAR ELS DRETS HUMANS I GENEREN DEUTE EXTERN AL SUD

Transnacionals espanyoles a l'exterior, un negoci assegurat

Marc Font

@marcfontribas

L'empresa EADS CASA va vendre dotze avions de transport militar C-295 a l'exèrcit brasiler per gairebé 240 milions d'euros l'any 2005. El grup paperer ENCE va intentar construir, entre 2002 i 2009, primer a Fray Bentos i després a Punta Pereira, una enorme planta de cel·lulosa a l'Uruguai. Les protestes pel fort impacte ambiental de la factoria van provocar, finalment, l'abandonament del projecte. Més enllà d'estar impulsades per grans companyies espanyoles, ambdues operacions tenien en comú que comptaven amb el suport econòmic de la Companyia Espanyola d'Assegurances de Crèdit a l'Exportació (Cesce, en castellà).

Malgrat ser poc coneguda, Cesce existeix des de 1970 i és, segons la definició de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG), "l'instrument financer més important utilitzat per l'Estat per a la internacionalització de les empreses espanyoles". Els pressupostos generals de 2014 aprovats pel govern de Rajoy doten Cesce amb un topall de 9.000 milions d'euros -la mateixa xifra que enguany- per assegurar els negocis de les transnacionals espanyo-

La funció de Cesce és cobrir els riscos comercials i polítics de les operacions de les empreses estatals a l'exterior

les a l'exterior. Amb capital mixt (públic i privat), la seva funció és cobrir els riscos comercials i polítics de les operacions de les empreses estatals a l'exterior, amb l'objectiu de facilitar-ne l'expansió. Diners públics per a (grans) negocis privats.

El 21 de novembre, el rodet del Congrés del PP -amb el suport dels escons de CiU i el PNB- va tombar l'esmena a la totalitat del PSOE al projecte de llei sobre la cobertura a càrrec de l'Estat dels riscos de la internacionalització de l'economia espanyola, que -entre d'altres aspectes- certifica la privatització de Cesce, tot i que continuarà comptant amb carreta-

des de diners públics per poder dur a terme la seva tasca asseguradora. Actualment, l'Estat té el 50,25% de la companyia; el Banco Santander en posseeix el 21,1%; el BBVA, el 16,3%; altres bancs, el 8,5%, i companyies d'assegurances, el 3,9%. Arran dels canvis legislatius, l'executiu espanyol ha de perdre la participació majoritària a l'empresa.

PÈRDUA DEL CONTROL PÚBLIC

El projecte de llei estableix que la cobertura dels "riscos associats a la internacionalització" es faci a través d'un agent gestor privat, que durant els propers set anys serà la mateixa Cesce, ja fora del control estatal. La normativa segueix la tramitació a la Comissió d'Economia i Competitivitat de la cambra baixa i rebrà el vistiplau definitiu d'aquí unes setmanes. En paraules del ministre d'Economia, Luís de Guindos, ha de servir per "impulsar el desenvolupament econòmic

i l'activitat empresarial" i serà un "instrument eficient" per al sector exterior.

La investigadora de l'ODG Mónica Vargas no és, ni de bon tros, tan complaent. Vargas subratlla que, tot i que es finança amb diners públics, amb el canvi legislatiu, l'Estat deixa de tenir el "control del mecanisme assegurador". Segons la investigadora, les asseguradores privades es quedaran amb les cobertures de les operacions més segures, mentre que Cesce assumirà la protecció de les que tinguin un risc d'impagament més gran i les que generin més impacte ambiental al país receptor. "El projecte de llei estableix que la gestió se subcontractarà i, per tant, el govern pagarà a l'agent per encarregar-se de les assegurances a compte de l'Estat. En principi, una comissió dependent del Ministeri d'Economia hauria de vigilar la concessionària, però dubtem que el control sigui exhaustiu perquè, fins ara, que era públic, ha estat molt lax".

L'impacte ambiental de projectes finançats per Cesce ha generat diverses protestes ciutadanes / QUIENDEBEAQUIEN

DEUTE EXTERN PER AL SUD

Una quinzena d'entitats van emetre un comunicat per demanar que es desestimés el projecte de llei i que es controlés l'activitat de les transnacionals i van afegir que la "legislació internacional en matèria de drets humans s'ha de situar per sobre del dret corporatiu", al contrari del que, a la pràctica, passa avui dia. Ja fa anys que la societat civil, a través d'organitzacions com l'ODG o de campanyes com *Qui deu a qui?* (la xarxa per a l'abolició del deute extern, que aplega desenes d'entitats), denuncia que Cesce és un "opac mecanisme generador d'un endeutament més gran per als països empobrits i d'impactes socials i ambientals severos". Mónica Vargas afirma que "és molt difícil tenir informació sobre les operacions que cobreix" Cesce i que encara és més complicat conèixer les transnacionals que se'n beneficien, perquè les assegurances "s'emparen en el secret de confidenci-

3.300

milions d'euros és el deute comercial (extern) generat mitjançant Cesce a països empobrits com Cuba, Egipte, Nicaragua o la República Democràtica del Congo

2015

és l'any fixat per la campanya 'Desmantellem el poder corporatiu' per enllestir un tractat internacional dels pobles que acabi amb la impunitat empresarial

500

milions és la dotació que tindrà, el 2014, el FIEM, un altre instrument espanyol de foment de la internacionalització empresarial

La presa de les Tres Gorges al riu Iang-Tsé a la Xina / REHMAN

alitat comercial". "Com que es finança amb fons públics, hauria de ser totalment transparent", reclama.

El funcionament de l'agència de suport a l'exportació provoca que, per garantir els negocis de les transnacionals, es perjudiqui la població dels països empobrits i es converteixi un deute privat en deute públic, una pràctica paradigmàtica del dogma neoliberal. El mecanisme perquè això passi seria el següent: un empresari espanyol negocia amb un banc perquè aquest darrer doni un crèdit al client del país del Sud que li compra els productes; el banc dóna el préstec i l'assegura mitjançant Cesce, que cobrirà l'import si hi ha un impagament; Cesce i l'entitat financera imposen clàusules de garantia sobirana, de manera que l'Estat del país receptor assumeix que es convertirà en deutor si hi ha impagament; quan això passa, Cesce exigeix els diners a l'Estat empobrit, que de cop té un nou deute extern amb l'Estat espanyol. Per tant, qui finalment assegura el risc de la inversió és el país del Sud.

Segons les dades oficials, a final de 2012, el deute comercial generat mitjançant Cesce de països tercers amb l'Estat espanyol era de gairebé 3.300 milions d'euros i afectava, entre d'altres, Cuba, Egipte, Nicaragua, Costa d'Ivori o la República Democràtica del Congo. En aquest sentit, *Qui deu a qui?* considera que es tracta de deutes "il·legítims" que s'han de sotmetre a una auditoria i han de ser repudiats. La campanya també denuncia la "insuficiència" dels mecanismes de

control dels impactes de la internacionalització de les grans empreses sobre els drets humans i el medi ambient.

En el primer àmbit, l'ODG ha detectat el suport de la companyia d'assegurances a operacions de venda d'armament a països conflictius com, per exemple, el Marroc, les Filipines o Xile durant la dictadura de Pinochet. Pel que fa al segon, Cesce ha

Gràcies a les clàusules de garantia sobirana, l'Estat del país receptor assumeix que es convertirà en deutor si hi ha impagament

donat cobertura a projectes com la presa de les Tres Gorges a la Xina, plantes de generació elèctrica amb alts nivells d'emissions de diòxid de carboni a l'Amèrica Llatina o una línia elèctrica d'alta tensió a la República Dominicana, entre d'altres. En tots els casos, l'ONG reclama que es deixi de donar suport als negocis que vulnerin els drets humans o perjudiquin el medi ambient.

MECANISME D'ANTICOOPERACIÓ

Un altre punt polèmic de la nova legislació és que no es basa en la normativa de la UE sobre les agències de crèdit a l'exportació (ECA, en anglès) -entre les quals hi ha Cesce-, sinó que segueix el que estipula l'OCDE, molt més favorable a les empreses. Les directrius de l'OCDE

no són de compliment obligat i, a més, no reflecteixen els objectius de la UE de respecte als drets humans i el medi ambient ni assumeixen la promoció de la democràcia o l'eradicació de la pobresa. Tampoc exigeixen el compliment de la declaració de les Nacions Unides sobre drets humans ni la Declaració dels Drets dels Pobles Indígenes. Les ECA també han estat assenyalades com a instruments que afavoreixen la corrupció, ja que es caracteritzen per l'opacitat, són la principal font de finançament públic per al sector privat al món i tenen un paper clau en el comerç internacional.

L'ODG advoca per la desaparició del Cesce, ja que és un dels "principals mecanismes d'anticooperació de l'Estat espanyol perquè interfereix negativament en el benestar dels països empobrits on van les inversions de les empreses espanyoles". Però, tenint en compte que la qüestió no s'ha posat a debat a les corts, l'ODG reclama un augment del control del Cesce per evitar els seus impactes més negatius. El doctor en Dret i professor de la Universitat del País Basc Juan Hernández Zubizarreta conclou que el model d'afavorir els negocis de les transnacionals és "brutal i absurd" perquè les investigacions demostren que "no aporten millores a la població del país receptor ni al d'origen". Però, en un món dominat pel neoliberalisme, els comptes de resultats de les grans corporacions passen per davant del benestar de la majoria. Privatitzen els beneficis i socialitzen les pèrdues. I l'Estat paga i els aplanar el camí. ♦

Un tractat per acabar amb la impunitat corporativa

La coincidència de la novena Conferència Ministerial de l'Organització Mundial del Comerç (que es va fer a Bali, Indonèsia, del 3 al 6 de desembre) i el segon fòrum de drets humans i empreses de les Nacions Unides (celebrat a Ginebra, Suïssa, del 2 al 4 de desembre) va provocar, a ambdós territoris, mobilitzacions d'activistes de la campanya Desmantellem el poder corporatiu i acabem amb la impunitat, que aplega centenars d'organitzacions, xarxes i moviments socials d'arreu del món i també dels Països Catalans, com Setem, l'ODG o Enginyeria Sense Fronteres.

La campanya, que va sorgir el juny de l'any passat durant la Cimera dels Pobles de Rio de Janeiro, està treballant en l'elaboració d'un Tractat Internacional dels Pobles, que preveu enllestir el 2015. El tractat es presenta com un instrument de defensa dels pobles davant el poder de les grans empreses i incorpora la necessitat de construir un sistema jurídic alternatiu a l'actual que serveixi per acabar amb els abusos de les transnacionals.

Entre altres aspectes, el tractat contempla l'elaboració d'un codi extern que vinculï les empreses i que acabi amb la voluntarietat del règim actual -en gran part, basat en la Responsabilitat Social Corporativa (RSC), decidit per les pròpies companyies i sense rendició de comptes posterior- i també la creació d'un tribunal penal internacional que s'encarregui d'investigar i jutjar les denúncies contra les transnacionals. La idea és posar la protecció dels drets humans i el medi ambient per davant dels interessos del poder corporatiu, és a dir, capgirar la situació actual.

DRETS // LA SEGURETAT JURÍDICA DE LES INVERSIONS A L'EXTERIOR PASSA PER DAVANT DE LA PROTECCIÓ DELS DRETS HUMANS

Dret Corporatiu Global, el blindatge perfecte

M. F.

@marcfontribas

El president de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, va tenir una activitat molt intensa a l'exterior durant el mes passat. Del 9 al 12 de novembre, va fer un viatge oficial a l'Estat d'Israel, acompanyat d'una trentena de persones destacades del món empresarial. El 23 de novembre, va iniciar una estada de sis dies a l'Índia, on encapçalava una delegació amb representants d'una quarantena de companyies catalanes. A cap dels dos viatges, però, no l'acompanyaven sindicalistes ni activistes dels drets humans. Les dues estades constitueixen exemples paradigmàtics de diplomàcia empresarial, és a dir, que els governs actuen a l'exterior en benefici dels negocis privats de les corporacions autòctones. Només és una de les potes del suport que pràcticament tots els executius donen a les empreses i permet entendre el poder i la influència que tenen.

Aquestes normatives de comerç i inversions són “imperatives, coercitives i executives”, de manera que cal complir-les si no es volen rebre sancions molt dures

El que dota d'impunitat les companyies transnacionals i els garanteix les inversions que duen a terme arreu del planeta és el que s'anomena *Lex mercatoria* o dret corporatiu global. El doctor en dret de la Universitat del País Basc Juan Hernández Zubizarreta exposa, durant una entrevista per a la DIRECTA, que és un “dret difícil de determinar perquè és un conjunt de normatives de comerç i d'inversions de caràcter bilateral, regional i multilateral, que apareixen als contractes d'inversió, als tractats de lliure comerç...”. Aquestes normatives són “imperatives, coercitives i executives”, de manera que cal complir-les si no es volen rebre sancions molt dures.

Hernández Zubizarreta, també membre de l'Institut d'Estudis sobre Desenvolupament i Cooperació Internacional Hegoa, explica que, per exemple, si l'Equador és “sancionat per un tribunal d'arbitratge, com el CIADI (que depèn

Artur Mas a l'acte de signatura del conveni entre la catalana Zanini i l'Índia Polyplastics / RUBÉN MORENO

del Banc Mundial i no té en compte els drets humans a les resolucions), haurà de pagar perquè, si no, la sentència es farà efectiva d'una altra manera, a través d'embarcaments o bloqueigs”. Si bé una empresa pot demandar un Estat sense problemes si incompleix algun tractat comercial, hi ha una “absència de mecanismes i instàncies adequades per exigir la responsabilitat de les transnacionals en l'àmbit internacional”.

ASIMETRIA LEGAL

El professor de la Universitat del País Basc recorda que, a la cúpula del dret internacional, per sobre de la seguretat jurídica del comerç i les inversions, hi trobem els drets humans. A l'hora de la veritat, la relació es capgirarà i hi ha una “asimetria legal” evident perquè, mentre el dret corporatiu global és de compliment obligat, el dret internacional dels drets humans i el dret internacional del treball pateixen una “fragilitat manifesta per garantir la protecció dels drets de les majories socials”. Així doncs, no hi ha mecanismes coercitius eficaços per assegurar-ne el

compliment. A banda, els governs occidentals i els organismes internacionals elaboren legislacions *ad hoc* per afavorir els interessos corporatius, com l'adopció de normatives subordinades al neoliberalisme, exemplificades en les privatitzacions, les desregulacions o l'aprimament de l'estat del benestar, que suposen una pista d'atterratge perfecte per al negoci de les transnacionals i que també formen part de la *Lex mercatoria*.

Com a alternativa, Hernández Zubizarreta advoca per “treure drets” a les transnacionals i defensa el Tractat Internacional dels Pobles, que ha de servir per crear un tribunal internacional que permeti que les persones particulars “puguem demandar les transnacionals”. Recorda que l'episodi de l'esfondrament de l'edifici Rana Plaza a Bangladesh, on hi havia empreses proveïdores de Mango o El Corte Inglés, s'ha tancat amb impunitat total per aquestes empreses, que no han pagat ni un euro en indemnitzacions. I això continuarà així mentre la suposada estabilitat de les inversions desplaci els drets de les majories socials. ◀

Altres eines de suport a les empreses

A banda de Cesce, el govern espanyol compta amb altres instruments de suport als negocis de les empreses estatals a l'exterior, com ara les línies de l'Institut de Crèdit Oficial (ICO) a la internacionalització o la Companyia Espanyola de Finançament del Desenvolupament (Cofides). Des de 2010, també existeix el Fons per a la Internacionalització de l'Empresa (FIEM), que el 2014 comptarà amb una dotació de 500 milions d'euros, gairebé el doble dels 279 que tenia enguany.

El FIEM va substituir els polèmics crèdits del Fons d'Ajuda al Desenvolupament (FAD), que, sota l'etiqueta de cooperació, no feien altra cosa que afavorir els interessos privats de grans empreses espanyoles i augmentaven el deute extern dels països receptors. El FIEM dona préstecs reemborsables en condicions de mercat a projectes a l'exterior que han estat adjudicats a corporacions estatals i, segons denuncia l'ODG, no compta amb cap mecanisme de control, transparència i accés públic a la informació. L'impacte ambiental i social dels projectes que finança tampoc no s'avalua.

AIXÍ ESTÀ EL PATI

6-7

Un informe del Centre Delàs analitza les partides fosques de la despesa militar i els crèdits privilegiats a les empreses del sector

8-9

La impunitat a prova: Aramis Manukan va aparèixer mort al CIE de la Zona Franca de Barcelona el 3 de desembre

EMPRESA // EL FONS DE CAPITAL RISC KKR, NOU SOCI DEL PARC TEMÀTIC, INVERTEIX EN EMPRESSES D'ARMES I TÉ UN EXDIRECTOR DE LA CIA EN NÒMINA

El negoci de la guerra aterrat de nou a **Port Aventura**

Marc Font

@marcfontribas

Les operacions que ha dut a terme Investindustrial a Port Aventura el darrer any han estat un negoci rodó per a la família Bonomi, propietària del fons de capital risc, i perjudicials per a la plantilla del parc temàtic. El fons s'ha embutxacat diversos milions d'euros amb la compra-venda de la meitat del capital del parc, ha retallat la plantilla i ha empitjorat les condicions laborals de les empleades de neteja, malgrat que la instal·lació va guanyar 13,8 milions el 2012. Des de principis de desembre, un altre fons de capital risc, el nord-americà Kohlberg Kravis Roberts & CO (KKR), també intentarà lucrar-se amb el parc de Vila-seca i Salou. Un dels alts càrrecs de la companyia és David Petraeus, exdirector de l'Agència Central d'Intel·ligència dels Estats Units, la CIA.

Prop d'una quarantena de treballadores del parc han estat acomiadades durant el darrer any

El novembre de 2012, Investindustrial va assolir el control total de la instal·lació, després de pagar 105 milions a La Caixa pel 50% del capital que encara estava en mans de l'entitat financera. Només tres anys abans, els mateixos protagonistes havien tancat una operació de 95 milions que va permetre l'aterratge dels fons dels Bonomi al parc temàtic. La setmana passada, es va anunciar que Investindustrial havia venut el 49,9% de Port Aventura a KKR. Segons la premsa econòmica, el preu -que no es va fer públic- supera amb escreix els 105 milions cobrats per La Caixa fa un any i, precisament, l'entitat financera ha aportat part dels fons de l'operació. Paral·lelament, durant els darrers dotze mesos, prop d'una quarantena de treballadores del parc han

estat acomiadades i més de 250 empleades -el 15% de la plantilla- s'han vist forçades a acceptar la subrogació a dues companyies subcontractades per encarregar-se del servei de neteja.

VINCLES AMB EL SECTOR MILITAR

Fundat el 1976, KKR és un dels fons de capital risc més grans del món. Amb seu a Nova York, és present a multitud de

sectors i gestiona prop de 70.000 milions d'euros en actius, dels quals, més de mil són a l'Estat espanyol, una mostra de l'estret vincle que manté tant amb La Caixa com amb Investindustrial. KKR és soci de l'entitat financera a l'empresa d'aparcaments Saba, de la qual posseeix el 18,2%. Des de 2010, també controla el 49% de la firma d'helicòpters Inaer, on Investindustrial té la participació majoritària. La com-

La setmana passada, es va anunciar que Investindustrial havia venut el 49,9% de Port Aventura a KKR / ROBERT BONET

panya, especialitzada en serveis d'emergència amb helicòpter i manteniment d'aeronaus, té el Ministeri de Defensa espanyol, la Gendarmeria francesa, la Protecció Civil italiana o la Direcció General d'Armament del govern francès com a clientela. Només en el cas espanyol, des de 2008, s'ha endut dos contractes de Defensa que sumen més de vint milions d'euros (veure DIRECTA 297).

A l'Estat, també compta amb una participació del 49% a la companyia d'energies renovables T-Solar i, fa uns mesos, va concedir un crèdit de més de 300 milions a l'empresa de materials de construcció Uralita. A més, seguint la tendència de nombrosos fons voltors internacionals, també busca gangues al sector immobiliari. A la web corporativa, KKR no amaga que les seves inversions no tenen vocació de permanència, sinó que busquen obtenir beneficis econòmics més o menys ràpids, culminats amb una venda profitosa de la participació adquirida. Profitosa per als seus interessos, és clar.

Els vincles del fons d'inversió amb el sector militar van quedar reforçats el maig d'enguany amb la incorporació del general retirat David Petraeus, que presideix el KKR Global Institute i, com a expert en seguretat, assessora la companyia en relacions internacionals. Barack Obama el va nomenar director de la CIA el setembre de 2011, càrrec que va ocupar fins al novembre de l'any següent. Prèviament, entre 2007 i 2008, va ser el cap de la coalició multinacional a l'Iraq -a instàncies de George W. Bush- i, de 2010 a 2011, ja sota la presidència d'Obama, va estar al capdavant de la missió de l'OTAN i l'exèrcit dels EUA a l'Afganistan. A més, entre les múltiples empreses que controla KKR, també hi ha Academy Sports + Outdoors, que -com es pot comprovar a la seva web- ven armes de foc de tot tipus. Per tant, els dos propietaris de Port Aventura tenen relació amb la indústria de la guerra. ◀

AIXÍ ESTÀ EL PATI

POLÍTICA // ELS INTERESSOS PRIVATS QUE S'AMAGUEN RERE EL PRESSUPOST DE DEFENSA PER AL 2014

Despesa militar: privilegis, ombres i opacitat

Ana Vallina Bayón

@avbl

La despesa militar pressupostada a l'Estat espanyol per al 2014 supera els 16.000 milions d'euros, segons les dades de l'informe del Centre Delàs d'Estudis per a la Pau. La seva anàlisi confirma un desfasament de prop de 10.000 milions d'euros amb les xifres oficials del Ministeri espanyol de Defensa. Entre les partides camuflades en els comptes públics, destaquen els plans especials d'armament (PEA), uns crèdits sense interès a retornar en vint anys que concedeix el Ministeri d'Indústria a les empreses de l'oligopoli armamentístic per a recerca, desenvolupament i innovació militar. El Centre Delàs calcula que, des de la meitat dels noranta, els PEA han suposat més de 16.000 milions d'euros imputats directament al déficit públic, ja que encara no s'han retornat.

Els pressupostos generals per al 2014 escanyen les cobertures socials de la ciutadania (educació, sanitat i serveis socials), mentre altres partides com les de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I) militar no deixen d'augmentar. Ho fan per la porta de darrere i utilitzant un entramat comptable que dilueix la despesa militar en altres ministeris

(Indústria, Exteriors...) o no computa la participació en organismes internacionals de Defensa com a costos propis.

L'informe *La cara oculta de la despesa militar*, que el Centre Delàs d'Estudis per a la Pau elabora des de 1999, analitza les partides fosques de la despesa militar i els crèdits privilegiats a empreses per a desenvolupament armamentístic, que es xifren en 16.000 milions d'euros no retornats des de mitjan 90. Gairebé quinze anys d'informes confirmen l'opacitat, els jocs de poder del lobby armamentístic i la discrecionalitat de la despesa amb finalitats bèl·liques.

Un informe del Centre Delàs analitza les partides fosques de la despesa militar i els crèdits privilegiats a les empreses del sector

TRES ESTIMACIONS, UNA REALITAT

Les xifres canvien en funció de qui mesura. Hi ha tres estimacions públiques: la del govern espanyol, la valoració de l'OTAN i l'informe del Centre Delàs. Per al govern, la despesa militar se cenyeix al pressupost del Ministeri de Defensa i

dels seus organismes autònoms. És a dir: 6.776,75 milions d'euros per al 2014, amb un descens de l'1,98% respecte a l'any anterior. El gruix del pressupost directe del Ministeri de Defensa correspon a despeses de personal. El 2014, seran 4.511 milions d'euros, un 67,5% del conjunt de la partida.

D'altra banda, l'OTAN calcula la despesa militar en 13.621 milions d'euros, més del doble de l'estimació de l'executiu espanyol. L'Aliança Atlàntica inclou partides com l'Institut Social de les Forces Armades, la Guàrdia Civil, els crèdits per a R+D+I i la participació en organismes militars internacionals, entre d'altres. En aquest sentit, cal dir que la despesa en R+D+I militar creix un 39% enguany, mentre que la de R+D+I civil només augmenta un 1,3%.

El Centre Delàs també hi afegeix el pagament del deute públic derivat dels crèdits R+D+I i el cost del Centre Nacional d'Intel·ligència, que enguany depèn de Presidència. 16.526,73 milions d'euros per al 2014. 323 euros per persona. Un 1,58% del Producte Interior Brut espanyol. El desfasament de les xifres del cost militar real s'apropa als 10.000 milions d'euros.

Pedro Morenés a la inauguració del curs acadèmic militar 2012-13 / PEDRO CANTERO

PRESSUPOSTAR BARAT, PAGAR CAR

Entre les principals denúncies del Centre Delàs, hi trobem la concessió dels plans especials d'armament (PEA). "Són crèdits a vint anys i al zero per cent d'interès, que el Ministeri d'Indústria concedeix a les empreses armamentístiques i subministradores de material a Defensa", explica Pere Ortega, coautor de l'informe *La cara oculta del gasto militar*. El 60% dels projectes armamentístics no arrenquen fins que no compten amb aquestes ajudes financeres.

Els PEA queden recollits als pressupostos generals de l'Estat cada any. I any rere any, es repeteix un mateix patró. Inicialment, es pressuposta una partida amb quanties baixes (entre quatre i set milions de 2012 a 2014), després, el consell de ministres aprova augmentos extra-pressupostaris per decret llei. Només el 2012, es van decretar crèdits per un valor

Un helicòpter nord-americà aterra a la fragata de l'armada espanyola Álvaro de Bazán al Golf Pèrsic / MATTHEW BASH

Ser a l'Afganistan, el Líban i Somàlia costa 800 milions d'euros

Actualment, l'Estat espanyol manté la seva participació en tres missions a l'exterior: l'Afganistan, el Líban i Somàlia. El seu cost anual ascendeix a 800 milions d'euros. Els convenis de seguretat i la participació en organismes com l'OTAN, segons estima Pere Ortega, costen prop de quinze milions d'euros anuals a l'erari públic.

A les conclusions del seu estudi, els autors de l'informe del Centre Delàs advoquen perquè l'Estat atalli la crisi avortant despeses improductives. En aquest sentit, afirmen que

"la despesa militar, en el seu conjunt, no és productiva i entorpeix el desenvolupament econòmic, ja que, si aquesta mateixa despesa es dediqués al desenvolupament de béns de l'economia real, tindria un efecte més positiu". Així mateix, recomanen canalitzar les ajudes en R+D+I militar a l'ús civil, al mateix temps que defensen que els efectius militars puguin exercir funcions en el camp social en benefici de la ciutadania i que s'implementin controls de despesa sobre els fons públics destinats a Defensa.

1,58%
 És el percentatge del PIB de l'Estat Espanyol destinat a finalitats militars el 2014. Al voltant de 323 euros per persona.

16.000
 Milions d'euros és l'import dels crèdits concedits a empreses de R+D+I militar i computats com a dèficit públic des dels anys 90.

80%
 És el volum de compra del Ministeri de Defensa que sumen les quatre grans empreses de l'oligopoli armamentístic Espanyol.

L'aeronau 'Eurofighter C-16' / EJERCITO DEL AIRE

de 1.782,7 milions d'euros fora de pressupost, tot i que només s'havien pressupostat 4,9 milions. El 2013, seran 877 milions, davant un pressupost de 6,8 milions. De cara al 2014, els PEA estan pressupostats en 6,84 milions d'euros, tot i que la previsió és que es gastin prop de 1.000 milions. El Centre Delàs estima que, des de mitjan anys noranta, s'han destinat un total de 16.000 milions d'euros a aquest tipus de préstecs, que "fins avui, no s'han retornat, cosa que suposa un impacte sobre el dèficit públic", conclou Ortega. En aquest sentit, adverteix que el lliurament de dotze Eurofighter s'ha ajornat fins al 2015 i la primera unitat de l'avió de transport militar A400M, fins al 2016. El Centre Delàs defineix aquesta operació com "una jugada mestra que busca que la imputació com a dèficit públic associada als PEA sigui un problema a resoldre per futurs governs".

De cara al 2014, els PEA estan pressupostats en 6,84 milions d'euros, tot i que la previsió és que es gastin prop de 1.000 milions

El Ministeri de Defensa, al seu torn, aprofita la facturació amb les empreses que subministren material militar per liquidar part dels crèdits. Cosa que el Centre Delàs també critica per la seva opacitat. En paraules d'Ortega: "No hi ha control sobre el que s'ha pressupostat i el preu que s'ha pagat. Al final, aquest últim és molt superior al que s'havia fixat prèviament, ja que es tracta de projectes que es lliuren deu o vint anys més tard". I posa com a exemple l'Eurofighter, un avió pressupostat en prop de 40 milions i pel qual, al final, se n'han abonat 130. ◀

Un oligopoli que es reparteix el 80% de la producció

A l'Estat espanyol, quatre empreses es reparteixen entre el 75 i el 80% de la producció armamentística i els seus derivats i del proveïment al Ministeri de Defensa. "Un veritable oligopoli", puntualitza Pere Ortega. Aquestes quatre grans empreses són EADS CASA, un consorci aeroespacial europeu amb una participació de l'Estat del 4%; Navantia, que proveeix de bucs i vaixells i pertany (el 100%) a la Societat Estatal de Participacions Industrials (SEPI); Santa Bárbara Sistemas (General Dynamics), principal proveïdora de l'exèrcit de terra (blindats, grans armes, projectils), i INDRA, proveïdora de tecnologia i components electrònics per als productes de les empreses anteriors. Les exportacions d'aquestes empreses suposen el 30% de la seva producció. "Existeix una situació de dependència absoluta del client únic", conclou l'anàlisi de Pere Ortega.

L'oligopoli armamentístic s'ha consolidat al llarg del temps i, per a Ortega, la seva fortalesa evidencia l'existència de "portes giratòries als nivells més alts, començant per Pedro Morenés (actual ministre de Defensa) i pel secretari de Defensa, Pedro Argüelles", tots dos membres de l'executiu d'Aznar, que després van ser executius a la indústria armamentística i, posteriorment, van tornar a l'administració de la mà del govern de Rajoy. Un passat i un present en comú dins el ministeri, on també es repeteixen altres noms com Irene Domínguez-Alcahud –sotssecretària– i Alejandro Enrique Alvar González, secretari general de Política de Defensa. En paraules d'Ortega, aquest entramat d'interessos públics i privats constitueix "un lobby molt poderós", amb transvasaments constants d'alts càrrecs militars –molts d'ells jubilats entre els 52 i els 54 anys–, que són contractats per aquestes empreses.

La despesa en defensa arreu del món

Segons dades de l'organisme internacional SIPRI, la despesa militar mundial de l'any 2012 va ascendir a 1.756 bilions de dòlars (un 2,5% del PIB mundial). Alguns exemples del que gasta cada país en defensa:

EUA: Amb un exèrcit d'1.569.000 efectius (el 5% del total de la població), els EUA destinen un 4,4% del seu PIB a finalitats militars. És a dir, 685.334 milions de dòlars. És remarcable l'augment del poder i els efectius de les empreses privades de seguretat i de serveis militars, les PMSC segons les seves sigles en anglès.

ISRAEL: El 2012, va gastar 56.504 milions de dòlars en defensa i compta amb un exèrcit professional de 177.000 persones, xifra que representa el 13% de la població.

GRÈCIA: Malgrat l'asfíxia de l'economia grega causada per la forta crisi econòmica, el país hel·lè inverteix el 2,2% del seu PIB (6.539 milions de dòlars) en finalitats militars.

IRLANDA: És un dels països de la UE que destina menys recursos a la defensa, amb prou feines el 0,6% del seu PIB (1.160 milions d'euros). Compta amb 10.000 efectius, que representen el 2,8% de la població.

RÚSSIA: El 2012, va augmentar un 16% el pressupost militar, xifra que representava el 4,4% del PIB rus. Contempla arribar a augmentar un 40% la despesa en defensa de cara a l'any 2015. Té gairebé un milió de membres, prop d'un 7% de la població.

AIXÍ ESTÀ EL PATI

LLIBERTATS // ARAMIS MANUKYAN VA APARÈIXER MORT AL CIE DE LA ZONA FRANCA DE BARCELONA EL 3 DE DESEMBRE

Nova mort al CIE, la impunitat a prova

Bertran Cazorla

@bcr_

Viu reclus per l'Estat pel sol fet de no tenir documents en regla no és l'única arbitrarietat que pateixen les persones d'origen estranger retingudes al Centre d'Internament de la Zona Franca, un dels dos que hi ha als Països Catalans i un dels nou que hi ha a l'Estat espanyol. Tampoc ho és el fet que cap reglament, per ara, reguli la seva vida quotidiana al centre. A més, si denuncien algun abús, el més possible és que el cas acabi arxivat. La mort, el 3 de desembre, del ciutadà armeni Aramis Manukian, *Alik*, que estava retingut al CIE de la Zona Franca, torna a posar a prova aquesta impunitat. I això, malgrat el clam d'indignació que va generar la darrera mort d'una persona al CIE, la d'Idrissa Diallo la nit de Reis de 2012. El cas va acabar arxivat. I no és l'únic que ha topat amb la impunitat. Almenys dues persones més han perdut la vida en aquest centre des que es va estrenar el 2006. Malgrat tot, no és fins a l'any 2012, que dos jutjats de vigilància vetllen pels drets al

CIE, fet que ha ajudat a aclarir algunes qüestions generals d'entitats i advocades. No obstant això, segons expliquen algunes lletrades, aquests jutjats no són prou proactius a l'hora d'investigar les denúncies concretes d'abusos.

Tot i l'onada d'indignació social i mediàtica que va provocar la mort d'Idrissa Diallo, judicialment, el cas ha acabat en no res

Enguany, és el segon any consecutiu que s'ha de lamentar una mort al CIE de la Zona Franca, un centre pel qual van passar 1.933 persones el 2012: 1.932 homes i una sola dona. D'aquestes, 970 van ser deportades, un 50,18% segons dades de l'informe anual del Mecanisme espanyol de Prevenció de la Tortura. La xifra de morts augmentaria a quatre si s'aclarís on va morir, el 19 de juny de 2009, Jonathan Sizalima, un noi equatorià de vint anys que va ser detingut per la policia espanyola perquè no portava la documentació. Entitats com Tanquem

els CIE no han pogut aclarir si el traspass es va produir al centre d'internament o a la comissaria de la policia espanyola a la Via Laietana.

EL CAS DE DIALLO, ARXIVAT

Idrissa Diallo va morir la nit de Reis de 2012, després de rebre una atenció mèdica que va arribar massa tard. El cas va desfermar una onada d'indignació social i fins i tot mediàtica i va ajudar a treure de la foscor la realitat dels CIE. Però, judicialment, ha acabat en no res. La titular del jutjat d'instrucció número cinc de Barcelona el va arxivar abans que les entitats que fiscalitzen el que passa al CIE s'hi poguessin personar com a acusació popular. Ho van intentar SOS Racisme i Papers per a Tothom, però, el 23 de març de 2012, la magistrada va denegar la seva petició. Papers per a Tothom va recórrer la decisió i l'audiència provincial li va donar la raó, però, quan va tornar a acudir al jutjat de primera instància per personar-se, la causa havia estat irremediablement arxivada -segons Enrique Mosquera, de la plataforma- sense haver fet prou investigacions. Normalment, les entitats denuncien que els testimonis d'abusos són deportats ràpidament. En

Manifestació convocada per la comunitat armènia i la plataforma Tanquem els CIE el 9 de desembre a Barcelona / ROBERT BONET

aquest cas, no van ser deportats: els van traslladar a Madrid i, allà, Papers per a Tothom els va perdre el rastre.

La mort que s'havia produït al CIE de la Zona Franca anteriorment també va acabar sense responsabilitats penals: el 13 de maig de 2010, Mohamed Abagui, un noi de 22 anys nascut a Tànger que es trobava en règim d'aïllament, segons va denunciar SOS Racisme, va aparèixer mort. Un altre suïcida, segons va assegurar la policia espanyola, també, en aquell cas.

RECOMANACIONS DESOÏDES

Ja arran d'aquell episodi, el Defensor del Poble espanyol va encetar una investigació que no va cloure fins dos anys després, amb diverses recomanacions, com la de dotar el

centre d'assistència sanitària permanent i dotar els CIE d'un protocol per identificar el risc de suïcidi de les persones internes, com es fa a les presons. El poc cas que va fer la policia a aquest suggeriment queda en evidència amb la reacció del Defensor del Poble davant el nou cas de mort al CIE de la Zona Franca: l'ens ha tornat a reclamar aquest protocol contra els suïcidis arran del decés d'*Alik*.

Una mesura que sí que va prendre la junta de jutges del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya arran de la mort de Diallo va ser designar dos jutges de vigilància del CIE. Aquests dos magistrats han servit per acotar l'arbitrarietat que genera la manca de reglament dins el CIE i han establert alguns criteris generals arran de les queixes presentades per entitats, lletrades o el Síndic de Greuges. Enguany, el darrer organisme ha posat en coneixement dels jutges de vigilància quatre denúncies d'abusos, la darrera de les quals és la mort d'*Alik*, explica l'adjunt general del Síndic, Jordi Sánchez. Dues van ser arxivades, però, arran d'uns fets de l'abril de 2013, els jutges han establert com s'han de fer els registres a les cel·les de les persones retingudes al CIE, indica Sánchez.

Tot i això, els magistrats "no són proactius" a l'hora d'investigar denúncies d'abusos, es queixa l'advocat Andrés García, que assegura que "no s'ha vist cap canvi en la investigació de vulneracions concretes". "En situacions de maltractaments, s'escuden en el jutge d'instrucció que és competent en cada cas", explica. Així doncs, els jutjats de vigilància no eviten que, en investigacions d'abusos que dirigeixen altres col·legues seus d'instrucció, els testimonis siguin deportats.

Quatre persones han perdut la vida al centre de la Zona Franca des de que es va obrir l'any 2006

Va passar amb el cas d'uns interns georgians que s'autoleionaven per no ser retornats al seu país l'abril passat: la denúncia de tracte inhumà no va poder ser investigada perquè, abans, van ser deportats. I ha tornat a passar en el cas d'*Alik*, en el qual dos testimonis ja han patit el mateix procediment. Segons García, molts magistrats no entenen que la velocitat és crítica a l'hora d'instruir aquestes denúncies d'abusos que es produeixen en un centre on les persones poden romandre un màxim de 60 dies abans de ser posades en llibertat o deportades.

Per això, és clau que el darrer denunciador d'abusos estigui lliure. Es tracta d'un noi que denuncia una falta de lesions i un delictes d'amenaques per uns maltractaments que diu que va patir la matinada del 27 al 28 d'octubre. Ara, és a Barcelona i l'assessora SOS Racisme. Perquè casos com aquests no siguin sempre excepcions, García apunta la possibilitat de demanar al Consell General del Poder Judicial que elabori un protocol sobre com s'han d'investigar les denúncies d'abusos al CIE. ◀

Molta cosmètica i llum escassa

El reglament dels CIE no arriba i el Síndic i les ONG encara no han pogut accedir al de la Zona Franca

Els CIE de l'Estat espanyol continuen regint-se per les normes de funcionament que decideix cada director / ALBERT GARCIA

Bertran Cazorla
@bcr_

El govern espanyol es va comprometre, en un termini de sis mesos, a aprovar un reglament sobre el funcionament dels centres d'internament d'estrangers (CIE) quan va reformar per darrer cop la llei d'estrangeria, el desembre de 2009. Tres anys després, l'executiu espanyol encara no l'ha aprovat, malgrat les promeses -algunes d'elles fetes amb gran espectacularitat. Per exemple, l'abril de 2012, quan, en ple clamor d'indignació per la mort d'Idrissa Diallo al CIE de la Zona Franca el gener d'aquell any, el secretari d'Estat de Seguretat es va fer acompanyar per la premsa dins d'aquest centre. Més d'un any després, ONG com SOS Racisme o el Síndic de Greuges encara no l'han pogut trepitjar. I els CIE, malgrat tots els anuncis, continuen immersos en la foscor i en un limbo jurídic que deixa espai a la discrecionalitat. A Barcelona, aquesta situació pot

acabar fent -ja que no ho fa el govern espanyol- que sigui el Tribunal de Justícia de la Unió Europea qui es pronuncii.

"El reglament no hi és ni se l'espera", així d'escèptic es mostra l'adjunt general al Síndic de Greuges, Jordi Sánchez. I això que el ministre de l'Interior Jorge Fernández Díaz va respondre a la mort de Diallo anunciant solemnement al Congrés que el departament que dirigeix preparava la norma, que hauria d'haver enllestit, segons la llei, el juny de 2010. Va arribar a circular algun esborrany. El Defensor del Poble espanyol, al seu informe del Mecanisme de Prevenció de la Tortura de 2012, assegura que la proposta ja ha passat pel Consell General del Poder Judicial. Però aquest mateix informe constata que cal "agilitzar els tràmits per a la publicació definitiva de la norma esmentada".

Mentrestant, "aquesta situació de llimbs jurídics en què es troben els interns als CIE ha fet que cadascun dels nou que hi ha a l'Estat espanyol s'hagin regit per les normes de funcionament acordades pels seus directors", constata l'informe del Síndic de 2012, que també recorda que, en aquesta situació, "nombrosos informes documenten les pèssimes condicions humanitàries en les quals es troben i la violació dels drets humans" perpetrada en aquests centres.

Nombrosos informes documenten les pèssimes condicions humanitàries en les quals es troben els CIE i la violació dels drets humans

A Barcelona, aquesta situació d'indefinió s'ha traduït en un estira-i-arrotonsa entre el director del CIE de la Zona Franca i l'ONG SOS Racisme: es tracta d'una guerra de posicions en què les entitats socials miren d'aconseguir disposicions que vagin il·luminant pam a pam què és legítim i què no ho és dins el CIE barceloní. Per aconseguir-ho, usen l'única de les promeses fetes pels poders públics arran de la mort d'Idrissa Diallo que s'han complert: l'encomana als jutjats d'instrucció 1 i 30 de Barcelona per fer de jutjats de vigilància d'aquest centre.

Les entitats esperen que aquests magistrats amplïin els horaris de visita de les famílies i regulin el règim d'aïllament, precisament el que s'aplicava a Alik en el moment de la seva mort. Per ara, SOS Racisme i Migrastudium, així com les advocades Laia Serra i Andrés García, ja han aconseguit que els jutjats de vigilància detallessin, el juny d'enguany, en quines condicions les entitats i les lletrades poden assistir les retingudes. Basant-se en aquesta disposició, SOS Racisme va demanar fer una primera visita al CIE l'agost d'enguany, però va topat amb la voluntat del director del centre d'establir, de manera unilateral, restriccions addicionals que no figuraven a l'escrit dels jutges. SOS Racisme ha presentat un altre escrit per demanar als jutjats de vigilància que resolguin el contenciós. "Fins llavors, no volem fer la primera visita, que servirà per crear precedents", explica una font de l'entitat que, al seu nou escrit, suggereix als magistrats que aclareixin la disputa demanant al Tribunal de Justícia de la UE com s'ha d'aplicar la Directiva de Retorn a l'Estat espanyol. Es tractaria d'una maniobra similar a la que va permetre, el mes de març, que la justícia europea dictés, a partir del cas concret d'un ciutadà marroquí, una petició del jutge José María Fernández Seijo, que la normativa hipotecària espanyola vulnerava les lleis europees.

El Síndic, per la seva banda, continua sense haver trepitjat mai el CIE de la Zona Franca, lamenta Sánchez. Després de la mort de Diallo, el mateix Ministeri de l'Interior que prometia el reglament "va fer promeses, promeses i promeses", però mai no les va complir, explica. L'adjunt del Síndic denuncia les pressions de la delegació del govern espanyol a Catalunya des de l'època del socialista Joan Rangel i del Defensor del Poble espanyol per evitar que el Síndic assumeixi la responsabilitat de fiscalitzar el CIE que hi ha a Catalunya. "Quan es va produir la darrera mort, ens vam oferir al Defensor per anar-hi", indica Sánchez, que narra que van recordar al Defensor, amb seu a Madrid, que les treballadores de l'organisme català podien arribar a les portes del CIE en vint minuts. No van obtenir resposta fins al cap d'uns dies: la institució espanyola els informava de la visita que ja havia fet. Sense comptar amb el Síndic. ◀

OPINIÓ LLIURE

Canvis d'hegemonia des de l'hivern del descontentament

Xavier Díez

Historiador

@herodot10

Tony Judt explicava que els grans canvis històrics es fonamentaven en petites -i sovint imperceptibles- transformacions en la mentalitat col·lectiva. L'historiador britànic, recentment desaparegut, prenia consciència d'aquest fet en assistir, dolgut, a la volatilització del consens socialdemòcrata instaurat a l'Europa posterior a la Segona Guerra Mundial, que tot just ha recuperat el cineasta Ken Loach al seu darrer film, *The Spirit Of 45*. L'historiador londinenc, especialment al seu darrer llibre *El món no se'n surt*, dictat a algunes de les seves alumnes mentre l'esclerosi lateral amiotròfica l'anava consumint, evocava com el món de l'estat del benestar, els habitatges socials, l'educació com a ascensor social o la convergència salarial havia saltat pels aires amb la irrupció, a finals dels setanta, de Margaret Thatcher, i accelerada per l'ensorrament del mur de Berlín.

Dels vuitanta ençà, el client s'imposà al treballador; el consumidor, al ciutadà; l'egoista, al solidari

Tanmateix, Judt i un petit grup d'escollits potser ja havien llegit els signes dels temps que esdevindrien els mals averanys amb què va acabar tot plegat. A banda dels errors propis dels governs socialdemòcrates i laboristes (excessiva rigidesa moral, estètica casernària, manteniment de diferències socials excessives, acceptació intel·lectual del capitalisme, obsessió per l'autoritat i suburbialització de les classes treballadores) i d'una esquerra d'arrels marxistes excessivament dogmàtica, descobria que, al llarg dels setanta, la mentalitat dels britànics estava canviant. Potser el punt d'inflexió va tenir lloc fa trenta-cinc anys, durant l'anomenat *hivern del descontentament* (1978-1979). Aquest episodi, amb enfrontaments molt durs al carrer, contundents moviments vauquístics pel manteniment d'un poder adquisitiu molt erosionat, mobilitzacions extenses amb ocupació de l'espai públic per part dels grups socials invisibilitzats, col·lapse econòmic i alè prerrevolucionari, havia servit per dues coses. La primera, la traïció del partit laborista a les

bases treballadores, arran de l'assumpció d'un acord amb l'FMI que implicava greus retallades socials i de drets laborals que el temps sembla haver aprofundit encara més. La segona, la capacitat de la dreta de reinventar-se mitjançant un discurs individualista, capriciós i egocèntric al voltant de Margaret Thatcher, que, tanmateix, va acabar seduïnt bona part dels grups més modestos. Es pot dir que, dels vuitanta ençà, el client s'imposà al treballador; el consumidor, al ciutadà; l'egoista, al solidari. Com a exemple il·lustratiu, la gent de barri va deixar de reclamar una rebaixa de la jornada laboral per exigir que les botigues obrissin els dies festius. Des d'aleshores, es va establir una mena de *consens neoliberal* entre les classes mitjanes reals i, el que encara va ser molt pitjor; les classes mitjanes imaginades.

La sociologia acadèmica té un concepte ambigu sobre el que representen les classes mitjanes. Tècnicament, es podria dir que la integren aquells grups socials situats entre la classe treballadora i els grups dirigents. Un univers subjectiu conformat per empleats de coll blanc, petits empresaris, professionals inde-

pendents, rendistes modestos, quadres intermedis i altres activitats similars. En el cas català, la sociòloga Marina Subirats la situaria al voltant del terç estadístic de la població del país, davant -posem per cas- l'1% dels grups dominants i el 10% de la classe mitjana-alta amb certa capacitat d'influència. Més avall, la intempèrie majoritària del 50-60% de la classe treballadora, nous precaris, aturats, immigrants, empleats de coll blau, subemple-

La guerra social serà, essencialment, ideològica

ats o la nova i vella marginació social. El problema és que, dels vuitanta ençà, la majoria d'aquests grups subalterns es van identificar amb aquesta classe mitjana imaginada, tot imitant mentalitats, pràctiques i actituds polítiques. La falsa classe mitjana que assumia el discurs i els valors d'un grup estadísticament no majoritari, antropològicament desitjable i que l'expressió ministra va descriure a la perfecció amb el conegut oximoron de *capitalisme popular*. Això va abocar les

/ SEISDEDOS

esquerres a la perifèria del sistema, a presentar-se amb el cap cot, a ser percebudes com a part del món passat, amb una retòrica caduca. El capitalisme i les seves derivades d'enaltiment de les desigualtats o la suposada responsabilitat individual en l'èxit o el fracàs van guanyar la batalla ideològica.

Les circumstàncies han canviat. La transformació de les societats occidentals vers una direcció que -segons la modesta opinió d'aquest articulista- hauria de convergir socialment a partir del principi d'igualtat i no dependre de la política, els partits o les coalicions electorals. Evidentment, la batalla per assolir un món més just es podria reflectir a les institucions, però es lliurarà en la mentalitat col·lectiva. La guerra social serà, essencialment, ideològica. I l'objectiu consistirà a despertar la consciència social adormida dels que són a baix i a fora i, alhora, seduir aquells que són al mig de la piràmide social i veuen degradar el seu estatus; dos grups que resultaran essencials per construir l'Europa del 99%. Al cap i a la fi, per assolir un canvi social, caldrà conquerir milions de consciències individuals. ◀

PERSPECTIVA

Indigència, prostitució i inseguretat ciutadana

**Albert Sales
i Cristina Sobrino**

Professors de Criminologia (UPF)
@albertsc79

La lletania neoliberal de la reducció de la despesa pública contrasta amb l'assignació de recursos cada vegada més generosa al braç repressiu dels poders públics. Mentre es retallen les polítiques socials, els estats occidentals no mostren cap intenció de frenar el desplegament de la seva guerra contra la inseguretat ciutadana. Però els carrers de les nostres ciutats no registren un augment de la criminalitat. A l'Estat espanyol, per exemple, entre 1989 i 2006, es va produir una reducció significativa dels robatoris d'automòbils, els robatoris a l'interior d'habitatges, les agressions sexuals i les agressions físiques.

Davant la incapacitat i la falta de voluntat política per enfrontar-se a les inseguretats reals de la ciutadania, s'opta per problematitzar els comportaments de col·lectius i persones en situació de vulnerabilitat i per visibilitzar solucions policials de cara als veïnats i a la ciutadania. La persecució i l'assetjament cap a certs col·lectius no meritoris d'ocupar l'espai públic respon a una política criminal on la gestió de la marginalitat urbana s'escauda en el paradigma del risc. Enlloc d'intervenir sobre la realitat i els fets, els efectius policials intervenen sobre qui representa, segons els seus paràmetres, un risc per a la convivència. Seguint la màxima del *val més prevenir*, s'identifica, s'interroga, es vigila i es reté tota persona potencialment perillosa etiquetant-la i empenyent-la a la clandestinitat o a una sensació de transgressió constant.

L'exemple paradigmàtic és el de la prostitució al carrer. El fet de criminalitzar i sancionar amb una normativa municipal o amb una llei de carreteres una problemàtica socialment tan complexa posa de manifest la incapacitat de les institucions d'enfrontar debats socials fora de la simplificació electoralista i del populisme punitiu. El discurs oficial reitera que no es prenen mesures sancionadores sense coordinació amb intervencions de càire social, però la realitat és dramàticament tossuda. El suïcidi d'Adriana, una prostituta del voral de la C-58, el setembre passat, després de ser multada en cinc ocasions pels Mossos d'Esquadra, constitueix un cas més de ceguesa selectiva d'unes administracions molt àgils en la sanció, però que no van ser capaces d'identificar la situació d'exploatació en què vivia la noia des dels setze anys. Com les treballadores sexuals, les persones sense sostre no són delinqüents, sinó víctimes de la

/ LOURDES LAO

delinqüència. Des de 2006, més de 500 persones sense sostre han mort als carrers de l'Estat espanyol, la meitat víctimes d'agressions. És impossible trobar persones que hagin viscut al carrer que no relatin la por i l'alerta constant en què s'han vist immerses durant dies i nits o que han patit violència física o robatoris.

En l'àmbit municipal, la cursa per guanyar-se les simpaties de la *ciutadania de bé*, ha portat nombrosos ajuntaments, com el de Barcelona, a aprovar ordenances municipals que habiliten la policia local per sancionar les persones sense llar que ocupen la via pública. Les administracions municipals neguen que es multi per dormir al carrer i afirmen que se sancionen les activitats potencialment molestes per la resta de la ciutadania. Però les multes per "dormir de nit o de dia a l'espai públic" existeixen, tenen

un import de prop de 180 euros i constitueixen un acte de cinisme. L'assetjament penal i policial de col·lectius tan diversos com les persones sense llar, les prostitutes del carrer, els petits traficants de drogues o els venedors ambulants, classificats junts al sac dels exclòsos que no volen seguir camins d'inserció, també té una finalitat moralitzant. Per als populistes punitius, de dretes o d'esquerres, cal dificultar la supervivència de qui no se sotmet a la disciplina del mercat i no accepta el seu destí de precariat. El treball dignifica, encara que no proporcionï prou diners per viure, i cal fer esforços per treballar per ser digne de la caritat institucional. La reforma del Codi Penal proposada pel ministre Gallardón permetrà actuar amb més contundència, converteix faltes en delictes i reforça la utilització del sistema penal com a eina de control i submissió de la marginalitat. ◀

CANVI DE RUMB

Trobada feminista als Països Catalans: un pas més cap a una societat més justa i igualitària

**Mireia Espejo
i Maria Roig**

@justarevolta

El dissabte 16 de novembre, 150 dones es van reunir a Tarragona durant les Primeres Jornades Feministes dels Països Catalans. Unes jornades que van superar el seu principal objectiu: propiciar un espai de reflexió, debat i aliança de la lluita feminista. Al matí, es va debatre sobre quin és o quins són els subjectes del feminisme. Un debat present en la teoria i pràctica de la història del moviment feminista.

La veu de Simone de Beauvoir hi va ser molt present: "Cal rebutjar les vagues nocions de superioritat, inferioritat i igualtat entre homes i dones". L'autora conclou que la dona ha de ser la principal propulsora d'aquest procés. Beauvoir va ser la primera feminista que va considerar el subjecte *dona* des de l'*esdevenir* (com a construcció cultural), fet que trencava amb l'essencialisme biològic. També hi va ser present la teoria i la pràctica del feminisme negre, que va trencar amb la universalitat i l'homogeneïtat de la consideració del subjecte femení. Un moviment que va defensar un feminisme situat, és a dir, l'anàlisi de la interrelació de les opressions de classe, gènere, ètnia i sexualitat. "Com a dona de negre, la meua política i la meua afiliació estan unides a la lluita del meu poble contra l'imperialisme" (Angela Davis).

Els discursos de la tercera onada del feminisme, que van reconsiderar el marc de resistència i d'acció del feminisme, també hi van ser presents. "Què passa quan no hi ha norma que assumeixi l'experiència del cos sexual? Les categories d'identitat tendeixen a ser instruments de règims regularitzadors" (Judith Butler).

A la tarda, es van establir diverses taules de reflexió i de debat sobre els drets sexuals i reproductius, la perspectiva feminista vers la macroestructura social i econòmica i, finalment, l'anàlisi de les violències i les agressions patriarcales.

Considerem que aquesta trobada va ser una veritable presa de consciència del poder actual de la lluita feminista. La reflexió i l'acció del moviment van esdevenir claus a l'hora de traçar aliances per combatre l'opressió patriarcal. Així doncs, va suposar la concreció d'un pas més cap a una societat més justa i igualitària. ◀

IMPRESSIONS

CARTES

Envieu les vostres cartes a: cartes@setmanaridirecta.cat per correu postal a: **Riego 37, bxos esquerra. 08014 Barcelona.** L'extensió màxima de les cartes és de 1.000 caràcters (amb espais) i han de portar signatura, localitat i contacte.

Carta a Eduardo Inda

 Amadeu Fernando
Barcelona

Eduardo Inda, adjunt de direcció del diari *El Mundo*, fa uns dies, a la televisió, el vaig veure i sentir insultar i dir coses absolutament incertes al diputat del Parlament de Catalunya David Fernández. Li va dir *macarra*. Vaig agafar el diccionari i resulta que *macarra* prové del català *macarró* i del francès *maquereau* i és la persona que viu d'una dona que exerceix la prostitució. També es va atrevir a titllar-lo de *malnascut*. Sense comentaris, periodista.

Per altra banda, també va dir que era el xofer dels etarres quan aquests es trobaven a Barcelona. Resulta que David Fernández no té carnet de conductor ni cotxe; fa servir el transport públic.

David Fernández, Quim Arrufat i Isabel Vallet són els tres diputats per la CUP al Parlament de Catalunya i tenen un sou de 1.400 euros i catorze pagues. La resta del salari és ingressat a la CUP. No poden tenir altres càrrecs ni repetir legislatura. Tampoc no es beneficien de la immunitat parlamentària. No fa molt de temps, Quim Arrufat va tenir un judici per ocupar un banc.

Per cert, vostè sap que el *macarra* i *malnascut* és el segon diputat més ben valorat a Catalunya? Coneix molts diputats com aquests? Jo li puc assegurar, periodista, que el dia que els macarres i malnascuts tinguin majoria al Parlament jo seré profundament feliç i li enviaré un llibre dedicat pel seu autor, el *macarra* i *malnascut*.

He trigat dies a escriure aquesta carta perquè he volgut verificar que tot el que escric és absolutament cert, cosa que vostè no fa. Entenc que, entre tantes certituds, no té massa temps; el que no sé és si, als debats, el conviden com a periodista o com a bufó. Vostè sí que hauria de saber-ho, periodista. ◀

PENSEM

...i el lloc de l'art?

Joan Gener Barbany
 @en_joan

Quan parlem de cultura, no només parlem de l'acte creatiu per antonomàsia, és a dir, l'art. Parlem de la cultura com allò, inconscient o conscient, que configura la nostra manera de ser i estar. Imaginaris col·lectius conformats per allò que ens han transmès, però també per allò que som capaces de re-crear de bell nou: la cultura com l'acte de significar la nostra experiència. Així doncs, si aspirem a la ruptura, la significació de l'experiència no és allò essencial per començar a construir als marges de l'establert? La resposta és afirmativa i, d'exemples, en tenim a cabassos. Lligats o deslligats, articulats en nodes o fruit d'un autonomisme quasi obligat per la situació de precarietat, la cartografia d'alternatives ens sorprendria a totes. Però, enmig d'aquesta realitat rebel, sembla que és complicat parlar de l'aportació

del fet artístic a l'experiència de ruptura. El debat ve de lluny i són molts els qui s'hi han posat a treballar. Potser ara que el qüestionament sembla altre cop inevitable, hi ha dos sectors que van prenent posicions. Des de l'anomenat sector cultural, sembla que la cruïlla es troba en la pujada del 21% de l'IVA i la crítica a la lògica de la indústria cultural a favor de la cultura com a dret social. Des de l'esfera parlamentària i de poder institucional, s'ha apostat per l'enèsima reestructuració dels grans equipaments i per promocionar un altre *Acord Nacional per a la Cultura*, mentre continua l'obsessió en la construcció d'un relat nacional i en la promoció d'esdeveniments de masses per potenciar la marca BCN. Però... i des de l'esquerra transformadora? Quin relat ideològic i quines pràctiques alternatives es porten a terme al voltant del fet artístic, la creació de dispositius i processos per al seu suport i difusió i, el més important, respecte a la seva potència per enfortir la comunitat i les seves alternatives? ◀

COM S'HA FET

Aquesta setmana, hem rebut la visita de l'Ona i la Bruna, que han arribat als braços del seu pare i la seva mare, el Joan-Andreu i l'Estel, somrients. La setmana passada, també vam rebre la visita del Sol, que va venir de la mateixa manera, als braços del seu pare, el Jose. Aquest any, la DIRECTA està fent pujar els índexs de natalitat i ja se sent a parlar de les *mares d'octubre*. Donem la benvinguda a la gran família de la DIRECTA a les tres criatures. No us preocupeu, ja us trobarem alguna tasca per fer. D'altra banda, continuem amb les millors del projecte. Aquesta setmana, el Manu ens ha explicat que molta gent del col·lectiu ja ha respost un formulari que s'ha fet per tenir una radiografia dels coneixements de tothom,

de cara a redactar peces. Amb tota aquesta informació, podrem saber amb què comptem i què ens manca i també ens podrem organitzar per grups temàtics. La intenció és que, a la llarga, puguem treballar la informació per àrees temàtiques i no per seccions de la revista, com hem estat fent fins ara. Com que som un munt de gent (més d'un centenar entre coordinadores, redactores, col·laboradores, etc.), podrem abraçar molts temes. Ja veieu que mai no deixem de tenir-nos les banyes per fer que aquesta enca comunicativa dels moviments socials que volem que sigui la DIRECTA guanyeficiència. Si voleu col·laborar en alguna d'aquestes àrees temàtiques, poseu-vos en contacte amb nosaltres. Fins la setmana que ve. Salut!

EL RACÓ IL·LUSTRAT

/ SEISDEDOS

**- Els nostres principis
seran el teu final!**

Edita: Associació per la Difusió Sense Límits (ADSL)
Depòsit Legal: GI-1528-2005

C. Riego núm. 37 baixos esquerra, 08014 Barcelona
www.directa.cat
directa@setmanaridirecta.cat
Tel: 935 270 982 // Mòbil: 661 493 117

 LLICÈNCIA CREATIVE COMMONS

Reconeixement-No Commercial-Sense Obra Derivada 2.5

Sou lliure de copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra amb les condicions següents:

 Reconeixement. Heu de reconèixer el crèdit de l'obra de la manera especificada per l'autor o el licenciació.

 No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra amb finalitats comercials.

 Sense obres derivades. No podeu alterar, transformar o generar una obra derivada d'aquesta obra.

Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clars els termes de la seva llicència.

// Algunes d'aquestes condicions poden no aplicar-se si obteniu el permís del titular del dret d'autor. El dret derivat d'us legítim o qualsevol altra limitació reconeguda per la llei no queda afectada per l'anterior. // Aquesta publicació té una llicència Creative Commons Attribution-NonCommercial. Per veure una còpia d'aquesta llicència visitau: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/> o envieu una carta a Creative Commons, 559 Nathan Abbot Way, Stanford, Califòrnia 94305, USA

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no sexista i no androcèntric. El setmanari Directa no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

ÀREES DE TREBALL DE LA DIRECTA

redaccio@directa.cat — edicio@directa.cat — fotografiadirecta@directa.cat
audiovisuals@directa.cat — il.lustracio@directa.cat — administracio@directa.cat
subscriptions@directa.cat — distribucio@directa.cat — publicitat@directa.cat

QUI SOM?

REDACCIÓ Estirant del fil David Bou i Marc Font
Així està el pati Jesús Rodríguez i Manu Simarro
Impressions Adrián Crespo i Isa Benítez
Quaderns d'Il·lucrua quadernsillucrua@directa.cat
Roda el món Oriol Andrés i Roger Suso
Expressions Anna Pujol Reig
Poca Broma Rafael Morata
Barri Internet Hibai Arbide i Josean Llorente
Agenda Arnau Galí
La indirecta Àlex Romaguera
FOTOGRAFIA Robert Bonet
IL·LUSTRACIÓ Núria Frago
CORRECCIÓ Laia Bragulat
EDICIÓ Marc Iglesias
COMPAGINACIÓ Roger Costa
Puyal PUBLICITAT Anna Pujol Reig
DIFUSIÓ Ferran Domènech
SUBSCRIPCIONS i **DISTRIBUCIÓ** Lèlia Becana
ADMINISTRACIÓ Karminha
PROGRAMACIÓ WEB Projecte Ictineo
DISSENY GRÀFIC Jose Tèllez, Sergio Espin i Núria Ribes

CORRESPONSALIES

BAIX LLOBREGAT: baixllobregat@directa.cat
BERGUEDA: bergueda@directa.cat
BARCELONÈS NORD: barcelonesnord@directa.cat
EL CAMP: elcamp@directa.cat
GIRONA: girona@directa.cat
L'HORTA: horta@directa.cat
MANRESA: manresa@directa.cat
MARESME: maresme@directa.cat
MENORCA: menorca@directa.cat
OSONA: osona@directa.cat
RIPOLLÈS: ripolles@directa.cat
SABADELL: sabadell@directa.cat
SOLSONÈS: solsones@directa.cat
TERRASSA: terrassa@directa.cat
TERRES DE L'EBRE: terresebre@directa.cat
TERRES DE PONENT: terresponent@directa.cat
VALLÈS ORIENTAL: vallesoriental@directa.cat

AQUEST NÚMERO S'ENVIJA A IMPREMTA EL DIA 10

MIRALLS

LesCat:

“Costa molt que les lesbianes surtin de l’armari i es deixin veure”
pàg. 4 i 5

TRANSFORMACIONS

“El que és revolucionari és el que passa al meu poble”
pàg. 6 i 7

Quaderns d'Il·lacrua 174

DIRECTA 342
11 de desembre de 2013

FOTOGRAFIA:
Pere Tubert

A FONTS | MOVIMENTS SOCIALS, CANDIDATURES ELECTORALS I PODER

Entre el carrer i les institucions

Des de fa anys, les esquerres viuen immerses en un procés d'atomització. Un dels grans reptes que tenim al davant, doncs, és aconseguir revertir aquesta situació. Les candidatures electorals d'esquerra anticapitalista poden contribuir a aquest procés? O, per contra, potencien les divisions? Quina és la millor via per aconseguir que els moviments emancipatoris (des del moviment llibertari fins a les candidatures electorals alternatives) plantin cara a l'actual retallada de drets i al capitalisme? Intentem aportar alguns elements d'anàlisi i reflexió al voltant d'aquesta qüestió.

Juanma Rojas Arcos
afons@directa.cat

La dificultat principal a què han hagut de fer front les esquerres històricament ha estat la seva divisió i la individualització de les problemàtiques socials (la conversió d'aquestes problemàtiques en una qüestió individual, no col·lectiva). Es tracta d'una gran victòria del capitalisme que, a més, ha aconseguit desarticlar les respostes col·lectives deslegitimant els sindicats, arraconant els moviments populars i institucionalitzant els processos de demandes socials. Així doncs, per damunt de tot, cal recuperar la unitat per poder avançar. Cal articular un moviment social unitari que parteixi d'un esquema de relacions de poder al més horitzontal possible.

Del jo al nosaltres

Un primer entrebanc en aquest camí el planteja la manca d'identificació de la població amb l'esquerra anticapitalista. Durant molt de temps, les alternatives al capitalisme han patit un gran descrèdit en el si de la societat. La dicotomia *capitalisme* o *URSS* posicionava una majoria de la població a favor del capitalisme com a única opció que oferia garanties de benestar, enfront d'un concepte de comunisme descontextualitzat i estereotipat. La manca d'identificació de la població amb un projecte concret i específic de l'esquerra anticapitalista s'ha prolongat fins a l'actual conjuntura (principis del segle XXI) i ha contribuït a consolidar una de les patologies històriques de l'esquerra: la disgregació.

Un dels grans triomfs del capitalisme ha estat alimentar aquestes divisions i impedir la consolidació del disseny d'un model d'esquerres concret

—però ampli— amb el qual una majoria de la població es pugui sentir identificada, per visualitzar un horitzó concret pel qual treballar. Tot i trobar-nos lluny del disseny global d'un sistema alternatiu al capitalisme, moviments socials sectorials com la PAH estan començant a esdevenir alternatives reals —fet que dóna esperances per a la construcció d'un model alternatiu— i a esquarterar el monopoli ideològic del capitalisme, que fins ara es plantejava com l'única opció. Així doncs, la llum que ens permet imaginar un possible canvi es comença a filtrar per les esclerxes.

Classe treballadora i classes populars

Una altra gran dificultat que hem d'esquivar és la difuminació de les adscripcions de classe, en bona mesura causada per l'estat del benestar. Independentment de la seva intenció inicial —que és tot un altre debat—, resulta innegable que, avui, les prestacions de l'Estat assistencial constitueixen un esmoreïdor de la consciència de classe. Lluny de donar resposta a les demandes i les necessitats reals de la població, el sistema de benestar vigent posterga la solució de les problemàtiques de fons per mitjà de l'aplicació de pedaços a les situacions individuals, fet que genera la dependència vers aquest sistema dels col·lectius en risc d'exclusió social potencialment dissidents. Així doncs, l'estat del benestar contribueix a individualitzar les nostres problemàtiques i a evitar la construcció d'un espai unitari, de trobada de les classes populars. Com que no compartim problemàtiques, el sentiment de grup, el sentiment de classe, desapareix. Heus aquí un altre dels grans triomfs del capitalisme.

Parlem de classes populars, però... què són, exactament, les classes populars? Aquest concepte encaixa en la divisió social de classes tradicional? Correspon a la classe treballadora? La resposta no és complicada: el concepte de *classes populars* és més ampli, no diferencia les classes a partir de les relacions laborals, sinó de les desigualtats i les relacions de poder que genera el món del treball. El denominador comú que comparteixen les classes populars ja no és la posició a l'empresa, sinó a la societat. Les integrants de cooperatives, les persones autònomes, l'empresariat i altres figures que queden excloses del concepte de *classe treballadora* queden incloses, ara, en la participació política unitària.

Obrint camí: de la desobediència a la consciència

Per assolir el canvi de consciència i de dinàmiques necessari per transformar la situació actual, hem de fer servir noves eines. En aquest sentit, una de les tasques més importants és subvertir l'ideari social majoritari que equipara legitimitat i legalitat. Des d'aquesta perspectiva, resulta fonamental la reivindicació de la desobediència civil, que s'inicia amb accions defensives de la població davant els atacs de l'administració. Per exemple, la solidaritat

La consolidació d'un model d'esquerres concret amb el qual es pugui identificar una majoria de la població ajudaria a visualitzar un horitzó pel qual treballar

social i antirepressiva representada per accions com la recuperació dels carrers per a actes públics i reivindicatius o les ocupacions d'edificis en desús. Però la culminació d'aquest procés va més enllà d'aquest estadi: s'esdevé quan la població defensa les seves pròpies institucions de l'atac extern. I això comporta, també, que la implicació política sigui majoritària i que vagi més enllà de la militància per atènyer un determinat mode de vida.

Per canviar el nostre sistema de vida, cal que la consciència política abraçi el nostre dia a dia. Com deia Kate Millet en la lluita feminista dels anys 70, "el que és personal és polític". Un lema que hauríem de traslladar a tots els àmbits de la nostra vida: les relacions socials i de parella, el consum, l'oci, etc. Álvaro Cunhal va dir el mateix amb altres paraules: "Ser comunista no és només una manera de fer política. És una manera de pensar, de sentir i de viure". La lluita només pren sentit si transformem la nostra quotidianitat. La consciència de canvi ha d'anar més enllà de la militància a diferents organitzacions i moviments socials, hauria

de ser un sistema de vida que uneixi la persona que encapçala les llistes parlamentàries i les classes més desfavorides de la societat. Tothom hi ha d'estar implicat.

Labors d'esperança

Més enllà de les alternatives de futur que es plantegin i de l'acció dels moviments socials, al nostre territori, existeixen diverses experiències de participació política institucional engrescadores, petites llavors que ja han començat a germinar. En l'àmbit municipal, un dels referents dels quals s'ha parlat més últimament és la Candidatura Activa del Figaró (CAF), que governa aquest petit municipi del Vallès Oriental mitjançant pressupostos participatius i creant mecanismes de participació i de detecció de necessitats. Els resultats positius d'aquesta experiència han motivat la gent a participar en les dinàmiques municipals i han contribuït a polititzar la població. Es tracta, per tant, d'un bon exemple de política de proximitat.

Al Vallès Occidental, les Candidatures Alternatives del Vallès (CAV) han fet un pas més: el salt qualitatiu cap a la coordinació. Es tracta d'una coalició municipalista d'esquerres alternatives sorgida de diferents grups municipals que percebien que moltes de les seves problemàtiques locals eren comunes i que les solucions passaven per l'àmbit supramunicipal, constatació que les va dur a coordinar-se. Per forjar les complexitats necessàries entre el carrer i les institucions, es van endegar les trobades Construïm Alternatives, que esde-

venen un espai de coordinació entre les diferents assemblees polítiques del territori al Vallès Occidental.

Igualment, després d'un rodatge de dècades, les candidatures d'unitat popular (CUP) han adquirit un protagonisme notable darrerament, fruit de la seva implantació a moltes localitats catalanes. Aquestes candidatures són l'aposta de l'Esquerra Independentista per articular els diferents moviments socials i fer-los presents a les institucions. Entre altres aportacions a un nou model de política institucional, les CUP han apostat per la construcció del país amb la participació de les

classes populars, la potenciació dels pressupostos participatius, la regulació de salaris, la denúncia de la corrupció implantada a les classes dominants i els serveis públics.

Experiències com aquestes demostren que la coordinació entre l'acció al carrer i l'acció institucional és possible, que la coordinació entre candidatures d'esquerra anticapitalista i moviments socials fins i tot pot servir per ampliar les xarxes afins i enfortir-les per fer front a la retallada de drets actual. I tot això, romanent sempre al costat del poble, partint sempre de la màxima horizontalitat organitzativa.

Més lluny: fer política des de les nostres pròpies vides

Kike Tudela Vázquez

Una bona manera d'abordar el debat sobre la relació entre moviments socials i institucions pot ser fer memòria per, a continuació, analitzar el moment que estem vivint actualment. Si el ja llunyà 15-M de 2011 va ser el començament d'una nova i necessària explosió d'indignació popular, les respostes dels moviments socials a aquesta llarga crisi (o no) del règim que ens governa han demostrat, dos anys i mig després, les seves limitacions davant d'una ofensiva neoliberal que no s'atura. El recurs d'accedir a les institucions sembla, en aquest context, un canvi lògic, una invitació a experimentar i que pot ajudar a *desbloquejar* la situació actual.

És positiu que això generi debat i que no existeixin opinions unànimes, cosa que, al contrari del que moltes persones puguin pensar, segurament és un bon símptoma, un senyal que estem en una època d'aprenentatges, de creixement personal i polític, de necessitat d'afinar arguments i d'estar pendents del que passa. Ens estem *repolititzant*: estem reprenent amb interès la teoria i la pràctica de fer-nos càrrec dels afers comuns en comú i això és un pas fonamental que hem fet juntes i que convé destacar. Qualsevol canvi social profund que s'hagi de produir passarà, sens dubte, per l'extensió d'aquesta actitud a sectors cada vegada més amplis de la societat.

Pel que fa a la participació electoral, diverses persones que participen en moviments socials continuen tenint dubtes de fons, motivats per una sèrie d'intuïcions sobre l'espai polític institucional que, segurament, també comparteixen algunes de les integrants de les candidatures que han entrat a les institucions darrerament.

Temps d'incertesa

Actualment, es poden percebre dos sentiments instal·lats de manera poderosa entre moltes persones militants, fruit de les possibilitats de canvi que van obrir les jornades històriques del maig de 2011, però, sens dubte, provocats, també, per l'acumulació de derrotes que portem a l'esquena després de dècades d'ofensiva neoliberal: es tracta de la impotència i la impaciència. Tot i que, últimament, moviments com la PAH, les mareas, les assemblees de barri o, més recentment, les mobilitzacions de rebuig popular a la violència policial a Barcelona s'han desenvolupat amb força, sembla que no n'hi ha prou... Per enèsima vegada al llarg de la història, una generació sencera de persones amb ganes sinceres de canviar les coses es planteja l'eterna pregunta: Què cal fer? Seguir el fil dels dos sentiments a què ens referim (la impotència i la impaciència) ens pot ajudar a encarar la discussió.

Sobre la impotència

Una de les claus del debat que vivim actualment és el presentiment que l'augment de la presència d'opcions partidàries d'un canvi radical a les institucions és factible, a conseqüència d'un desig abstracte de representació per part de les classes populars més cansades del sistema vigent (i perjudicades per ell). Però convé fer notar que un dels perills d'això és que, si acudim a votar més per desesperació que perquè tinguem un projecte clar de com utilitzarem les institucions a favor nostre, l'arribada al *poder* continuarà sense ser l'expressió d'amplis moviments socials i d'un dinamisme democràtic de base que encara no hem aconseguit desenvolupar.

Abans de fer el salt a les urnes, cal potenciar una desconstrucció dels valors vigents que permeti fer aflorar noves institucions

Abans de pensar a fer el trajecte *del carrer a les urnes*, potser seria més convenient promoure que més gent tornés a fer el camí *de casa al carrer*, com vam veure que començava a passar amb el 15-M. Quan siguem molta més gent *al carrer* amb voluntat de transformar les nostres vides i les nostres relacions –i de persistir en aquest esforç–, quan els vincles comunitaris, base de tot canvi social, s'hagin enfortit fruit de processos de participació social i autoorganització en tots els àmbits de la vida, llavors estarem en disposició de tornar a plantejar-nos la pregunta

Per fer el trajecte 'del carrer a les urnes', potser seria convenient promoure abans que més gent tornés a fer el camí 'de casa al carrer'

- Robert Bonet

sobre si cal entrar a les institucions amb més possibilitats de transformar-les en instruments de canvi social. Mentrestant, segurament encara no hi ha prou preparació per fer el salt sense que la maquinària institucional ens devori amb facilitat –no tant als municipis petits, sinó a escala més àmplia–, ja que està dissenyada per prevenir intents profunds de canvi des de dins.

Tenint en compte que la classe política ha estat i és el blanc principal de les crítiques de la societat, probablement, molta gent menys polititzada no entendrà –si més no de moment– l'opció d'entrar a les institucions per convertir-nos en una altra classe política *millor*. Més aviat al contrari, cal tenir present la idea expressada pels zapatistes que és important anar al ritme de la més lenta, és a dir, que abans de fer el salt a les institucions, cal potenciar una desconstrucció dels valors que permeti fer aflorar noves institucions, com ja està passant en l'àmbit de les lluites per l'habitatge, l'economia social, l'agroecologia o la destrucció del territori.

Sobre la impaciència

Resulta fonamental comprendre que entrar a les institucions o, fins i tot, guanyar quotes de poder dins seu no comporta necessàriament una acceleració del canvi social. Segurament, la lentitud dels processos de canvi social *des de dalt*, si és que existeix la possibilitat de dur-los a terme, pot arribar a ser tan lenta i frustrant com en els processos impulsats *des de baix*. Es tracta, normalment, d'uns *tempos* que són imposats al moviment social des de fora i que consumeixen les energies de les organitzacions. Posades a elegir,

potser convindria més reivindicar l'actuació política des dels espais de vida: cooperatives, comunitats, associacions de barri, etc., ja que és la restitució dels vincles comunitaris la que ens donarà les claus per sortir de la situació actual.

Evitar la impaciència té, per altra banda, la virtut de prevenir-nos contra la jerarquització de les lluites. Generalment, la presa del poder s'ha considerat un element particularment important, un punt central en el procés de canvi social, que exigeix una concentració molt gran de les energies destinades a la transformació social. Com assenyalava John Holloway al llibre *Cambiar el mundo sin tomar el poder*, això desemboca en un empobriement de la lluita, perquè moltes de les expressions del nostre rebuig al capitalisme són apartades, negades per la dinàmica de conquerir el poder polític, cosa que no deixa de ser una manera de negar-nos nosaltres mateixes.

És comprensible que l'aposta per entrar a les institucions pugui resultar il·lusionant, però, segurament, resulta més encertat reforçar els espais de creixement personal, democràtic i comunitari que es continuen creant amb lentitud i contradiccions des dels moviments socials. Segurament, és preferible ajudar a facilitar l'accés de molta més gent a la dura i bonica tasca de fer-se càrrec de la pròpia vida per poder decidir a una escala molt més àmplia i profunda que la que ens ofereix el sistema de democràcia representativa que ens governa. Cal apostar per llocs on puguem continuar inventant formes d'organització política que estiguin adaptades a la vida de les persones i no al revés; cal apostar per esforçar-nos a imaginar i fer possible un món nou, més just, millor.

LesCat: “Costa molt que les lesbianes surtin de l’armari i es deixin veure”

Els ha tocat la part més complicada del famós conte heteropatriarcal del príncep i la princesa que *foren feliços i menjaren anissos*. “Som princeses submises que, a sobre, voldríem estar amb una altra princesa o amb la cuidadora”, diuen les activistes de Lesbianes de Catalunya-LesCat. Però pensen canviar la història. Per això, aquest 2013, el grup de dones de la Coordinadora Gai-Lesbiana de Catalunya (Cogailles), que existeix des de fa un lustre, ha treballat amb nova força, gràcies a un nou equip que conformen, entre d’altres, Elena Longares, Marta Breu, Helena Torres, Lúdia Martínez i Elisa Gibert. Augmentar la visibilitat lèsbica – que encara es troba a anys llum de la que han aconseguit els gais – és el seu objectiu principal. Amb aquest propòsit, preparen les sisenes Jornades de Visibilitat Lèsbica, que se celebraran el cap de setmana del 14 i el 15 de desembre. Serà la culminació d’un any d’activitats, com la presentació, fa unes setmanes, del diccionari LGTB del Termcat que ha elaborat una de les activistes de LesCat, Marta Breu.

Bertran Cazorla
entrevista@directa.cat

Quina relació té Lesbianes de Catalunya-LesCat amb la Coordinadora Gai-Lesbiana de Catalunya?

Elena Longares: LesCat és el grup de dones dins la coordinadora LGTB, que existeix com a tal des de l’any 1986. Abans, s’havia combinat un home i una dona a la secretaria general, però això va deixar de ser així i va sorgir el grup de dones. Respon a la necessitat de tenir un espai des d’on treballar, sobretot, assumptes de visibilitat. Les grans entitats LGTB s’han mantingut al llarg del temps i, en la majoria dels casos, hi han participat més homes que no pas dones, però els grups de dones van apareixent i desapareixent. Així doncs, la idea és reivindicar un espai propi de participació dins el moviment LGTB de manera duradora.

Com s’explica aquesta dificultat per bastir entitats de dones lesbianes?

EL: En general, a tots els moviments socials i en l’àmbit polític, la participació de les dones sempre és menor. Primer, perquè no se’ns prepara per estar a l’esfera pública, sinó per treballar en l’àmbit privat. Per tant,

d’entrada, cal trencar amb això. En segon lloc, cal poder fer-ho: això vol dir que no es poden tenir segons quines càrregues o segons quins horaris. I, a més, cal una situació estable al mercat de treball que permeti treballar en tot això. I, si les dones som alguna cosa, és estrelles en temporalitat i en parcialitat.

– **“Hi continua havent estereotips, però, d’uns anys ençà, el col·lectiu gai i el de lesbianes han anat apropant postures”**

– **Aquest cap de setmana, celebren les Jornades de Visibilitat Lèsbica. Amb quin objectiu?**

Helena Torres: Intentem construir unes jornades de referència per a dones lesbianes i bisexuals dins l’àmbit de Catalunya. Enguany, tocarem dos temes molt lligats entre

si: el divendres, es farà una taula rodona sobre drets sexuals i reproductius de dones lesbianes, bisexuals i transsexuals. I el dissabte, hi haurà un fòrum d’entitats per fomentar i potenciar el treball en xarxa. Ens hem adonat de la força i la importància que té treballar plegades.

Hi ha desunió en el moviment de dones lesbianes a Catalunya?

Elisa Gibert: Hi ha molts col·lectius de dones lesbianes, però manca suport mutu. Per exemple: quan el PP pretén vetar l’accés de les dones lesbianes a la inseminació. Estaria bé que tots aquests grups que hi ha atomitzats –que està bé que estiguin atomitzats perquè tothom té la seva idiosincràsia– poguessin respondre conjuntament quan patim una agressió de l’exterior, del govern o de qui sigui. Així, tindrem més força i capacitat de resposta.

EL: De fet, això ja li passa al col·lectiu LGTB. A tot Catalunya, som 60 o 70 entitats.

Lesbianes
de Catalunya:

Diccionari LGTB
del Termcat:

FOTOGRAFIA:
Bertran Cazorla

Dieu que la vostra lluita principal és contra la invisibilització. Com la patiu i per quines causes?

EG: Un home gai té la càrrega que és gai, però una dona lesbiana, bisexual o transsexual té dues càrregues: ser lesbiana, bisexual o transsexual i ser dona. Ser dona implica precarietat i aquesta t'aboca a no tenir-ho tan fàcil com un home homosexual a l'hora de visibilitzar-te. Costa molt que les lesbianes surtin de l'armari i es deixin veure. Els gais estan molt més acceptats i hi ha molts més espais per a gais que per a lesbianes. **Lídia Martínez:** Des de fa un temps, s'associa el fet de ser gai amb estar de moda, d'actualitat. En canvi, la dona lesbiana està invisibilitzada i, quan es fa visible, ho fa amb unes connotacions que no tenen res a veure amb el que és. El món de les dones és completament desconegut quan vas a fer-te una visita al ginecòleg: els metges donen per fetes una sèrie de coses.

En l'àmbit sanitari, encara trobeu problemes?

LM: Totalment. És simple: en una visita al ginecòleg, donen per fet que la teva orientació sexual és heterosexual. Quan especifiques que no és aquesta, s'obre un món desconegut per als professionals. Moltes vegades, fins i tot els has de fer reflexions per explicar-los que determinades coses no són com es pensen. La reacció és de sorpresa. En qüestions de protecció, de malalties, de transmissions, etc.

Encara hi ha manca d'informació?

EG: I d'intenció.
RM: Les malalties de transmissió sexual es donen més en uns determinats col·lectius: dins el col·lectiu *hetero* i gai-home. Per tant, no es fan tants congressos ni tanta formació sobre allò que no destaca en proporció. Però, hi ha un tant per cent de dones que se'n van al llit amb dones i aquesta realitat caldria conèixer-la. Quan una dona es vol informar sobre les malalties de transmissió sexual, la protecció o d'altres coses, haurien de saber contestar alguna cosa amb cara i ulls.
EL: Estem parlant de visibilitat i també ens invisibilitzem davant del ginecòleg. Si nosaltres mateixes, en l'àmbit sanitari, patim heterosexisme i, per tant, moltes vegades no diem que estem amb dones, no se'ns compatibilitza i, llavors, la nostra realitat no s'estudia mai. A més, si t'estan atenent i, d'entrada, ja et tracten de manera heterosexista, és més difícil que siguis prou proactiva per dir que estàs amb dones. Per tant, si no ho diem, no comptem. Tot plegat es retroalimenta.

L'heterosexisme de què parleu afecta de la mateixa manera els gais i les lesbianes?

EL: Afecta els gais i les lesbianes, però la passivitat i la submissió ens afecta a nosaltres. L'esfera pública és per a ells; a les dones, només ens queda la privada.
EG: Les dones patim l'heterosexisme i el patriarcat. No oblidem que vivim en un sistema heteropatriarcal: això es tradueix —per exemple— en el fet que, a l'escola, hi hagi el conte de la princesa i el príncep, on qui està sotmesa és la princesa. Nosaltres som princeses submises que, a sobre, voldríem estar amb una altra princesa o amb la cuidadora. No pot ser que els nens s'eduquin amb aquest sistema heteropatriarcal; s'ha de fer un altre tipus d'ensenyament sexoafectiu i ensenyar a estimar i a conviure amb la diversitat.

Us considereu un grup feminista?

HT: Com a grup, no tenim una identitat. No puc parlar per les altres membres del grup, encara que jo em pugui considerar feminista.
EG: Però jo crec que la nostra lluita va lligada al feminisme.
Marta Breu: Les accions que hem fet fins ara com a LesCat no les hem definides com a feministes. Però sí que deriven cap al feminisme, s'hi basen, tot i que no ho hem dit explícitament.

Preguntat d'una altra manera: podeu entendre una lluita per l'alliberament lèsbic que no passi per una lluita per l'alliberament de la dona?

EG: Impossible. Va lligat.
MB: Inevitablement, va lligat, perquè aquesta invisibilització de les lesbianes és deguda al patriarcat, que atempta contra la figura de la dona i contra la diversitat sexual; contra tot allò que no és heteronormatiu. En aquest sentit, jo

penso que no es pot deslligar una cosa de l'altra i que aniria molt bé que totes les organitzacions LGTB i feministes ens poséssim d'acord en la lluita contra el patriarcat.

LM: Hi va haver una època en què, dins el moviment feminista, no hi havia una bona acceptació del moviment lèsbic; hi havia una separació. D'uns anys ençà, però, arran de les accions que s'han fet, els dos s'han anat lligant.

Pel que fa al moviment d'alliberament sexual, us trobeu amb conductes patriarcales dins l'àmbit LGTB?

EG: Hi ha de tot, com a tot arreu. Però crec que, en general, la relació entre les lesbianes i els col·lectius de lesbianes i els gais és molt bona; ens donem un suport mutu molt important. De la mateixa manera que és important que les feministes heterosexuals i les lesbianes feministes lluitem per l'alliberament de la dona i de les lesbianes dins el sistema heteropatriarcal, és important que establim i enfortim llaços amb els gais, amb gent d'orientació sexual no heteronormativa. S'ha d'atacar el sistema per diferents fronts.
MB: És cert que alguna vegada s'ha tingut la visió que els gais i les lesbianes no ens portàvem bé. Hi ha de tot; hi continua havent aquests estereotips, però també és veritat que, d'uns anys ençà, el col·lectiu gai i el de lesbianes han anat apropant postures, han anat creant entitats mixtes. Sí que és cert que, com que tradicionalment aquestes entitats van ser iniciades per homes o hi ha més nombre de gais, la part de les dones queda més reduïda. Això no vol dir, però, que no siguin escoltades o no hi participin.

“Aniria molt bé que totes les organitzacions LGTB i feministes ens poséssim d'acord en la lluita contra el patriarcat”

EG: Els gais ens potencien perquè hi participem. Som nosaltres, les que, de vegades, no fem el pas per tot el que arrosseguem...

MB: Hi ha força desconeixement de les lesbianes per part dels gais, pel que fa a la sexualitat i a moltes altres realitats. Nosaltres potser coneixem molt la realitat gai, però ells no coneixen tant la nostra. Va lligat al fet que hauríem de fer-nos veure més.

És desconeixement o restes del patriarcat?

MB: El desconeixement ve influït pel patriarcat. Crec que sí, que tenen comportaments patriarcal, podríem dir, inconscientment.
EG: Jo diria que hi ha patriarcat inconscient.
HT: El patriarcat no és gai o *hetero*, existeix independentment de l'orientació sexual.
MB: El curiós del cas és que el patriarcat també va en contra del col·lectiu gai.
EG: I dels homes.
HT: Fins i tot les dones formem part d'aquest sistema i, sovint, sense saber-ho: moltes vegades, les dones i les lesbianes també seguim el sistema patriarcal, perquè és tan subtil que no te n'adones.
EG: L'esquema mental d'un gai, aquest masculisme inconscient, el tenen ells, però també el tinc jo. No se'ls pot culpar de res. El que cal és destruir el patriarcat.

“El que és revolucionari és el que passa al meu poble”

Al poble vallesà del Figaró, no s'han pres decisions que canviaran el món, és un poble d'un miler d'habitants que no disposa de cap indústria puntera ni de grans extensions de terreny on cultivar. Un poble que s'assimila a les localitats properes, però on, a través de l'agrupació d'electores de la Candidatura Activa del Figaró (CAF), fa una dècada que la ciutadania s'implica en la gestió del poble decidint partides pressupostàries o ordenances municipals. Les polítiques socials del Figaró avalen l'aposta radicalment local del municipi en un moment en què les administracions catalanes i estatals planegen la reducció de competències dels ajuntaments petits, sota la bandera de l'eficiència econòmica.

“Feu política perquè, si no la feu, algú la farà per vosaltres i, probablement, contra vosaltres”. **Antonio Machado**

Oriol Agulló
quadernsdillacrua@setmanaridirecta.cat

Una setmana abans de les darreres eleccions municipals, el 15 de maig de 2011, quaranta persones van decidir acampar a la Puerta de Sol de Madrid per reclamar una democràcia més participativa, allunyada del bipartidisme i on els poders econòmics i financers no decidissin les polítiques públiques. De manera espontània, la gent es va anar afegint a la iniciativa de la capital espanyola i la protesta es va fer extensiva a milers de ciutats i pobles de tot l'Estat. Havia esclatat la indignació i la plaça de Catalunya de Barcelona acollia nombroses assemblees i grups de treball on milers de ciutadanes debatien sobre com promoure iniciatives que oferissin solucions concretes a diversos dels reptes i els greuges socials que es plantejaven. Marta Saleta, Marta González i Alexandra, membres de l'associació de documentalistes independents Indoc, van començar a gravar el dia a dia de la plaça. “Era un moment molt interessant i estàvem davant d'un moviment transformador”, assegura Marta González. Hores abans de les eleccions, David, un conegut vinculat a la CAF del Figaró, els assegurà: “El que és realment revolucionari és el que passa al meu poble”. Aquell 22 de maig, les documentalistes van agafar els trípodes i les càmeres. Mentre diversos pobles i ciutats de tot l'Estat veien difuminada la força del moviment dels indignats entre el sistema de democràcia representativa, al Figaró, les tres documentalistes es van trobar enmig d'una gran festa. La CAF havia estat escollida per governar el

poble per tercera vegada consecutiva i, per primera vegada, havia guanyat els comicis per majoria absoluta.

El repte de governar entre veïnes

Aquell mateix dia, les membres d'Indoc van decidir fer un seguiment de l'acció de govern. “Volíem comprovar si la utopia de governar un poble a través dels veïnes es podia dur a terme”, assenyala Marta Saleta. La CAF és una agrupació d'electores, no es tracta d'un partit i els seus membres no són professionals de la política. Lluc V. Peláez, alcalde del municipi, reflexiona que “potser la diferència amb altres projectes de municipalisme en clau alternativa, com les CUP, rau en el fet que mai no ens hem volgut constituir com a partit polític”. Des d'aquell maig, les documentalistes van començar a regis-

“Els partits polítics consideraven el mandat de la CAF com un fet transitori fins que les coses tornessin al seu lloc”

trar amb una càmera l'assemblea de la CAF, l'òrgan de presa de decisions de la candidatura. Entre assemblees i moments de vida del poble, durant més de dos anys, han observat indecisions i discussions sense abaixar l'objectiu de la càmera. “Per nosaltres, va ser molt interessant, no només les decisions que preniem, sinó les preguntes que es feien”, afegeix Marta Saleta. “Ens falta molt coneixement sobre el funcionament de les coses per saber com les podem canviar”, conclou. Però el repte del Figaró va molt més enllà

El Figaró vist des dels Tremolencs, amb el Tagamanent al fons
-
Amadalvarez

de la gestió pública, implica governar buscant el consens amb persones entre les quals no hi ha afinitat ideològica. Actualment, les membres d'Indoc s'han proposat produir el documental i han iniciat una campanya de micromecenatge per finançar-lo.

La campanya, iniciada durant la II Fira d'Economia Solidària de Catalunya del 26 i el 27 d'octubre d'enguany –on van presentar el projecte, a la parada de la Fundació Desenvolupament Comunitari, que els va cedir part de l'espai expositiu i els va donar suport en la difusió–, durarà fins al 18 de desembre i es proposa recaptar 7.000 euros, el mínim necessari per acabar el rodatge i l'edició.

La participació: una manera de fer

“Quan vam sentir uns nens parlant sobre el bé comú, vam veure que la CAF estava fent alguna cosa”, afirma Saleta. Cada any, s'engega un procés participatiu segons el qual les persones més grans de setze anys empadronades al municipi –independentment

de la nacionalitat– i la gent que hi ha nascut però no hi viu decideixen sobre el pressupost municipal. Es voten tant les petites inversions com l'ordre de prioritats de les grans inversions que depenen de les subvencions d'altres administracions. Durant el procés, la participació és present a la vida quotidiana del poble: del carrer al bar, passant pel camp de futbol i, fins i tot, arribant a l'escola, on la mainada, a través dels *Quaderns escolars per al debat en família*, decideix en què s'han d'invertir la part dels pressupostos que es destina a les més petites. “El més important és que són conscients de la importància de les decisions que prenen perquè saben que es duren a terme”, afegeix González.

Aquest procés culmina el dia de les votacions. La Comissió Permanent de Participació Ciutadana –formada per representats de la CAF, entitats, ciutadania no organitzada i partits polítics amb més d'un tres per cent de vots– regula la participació de les veïnes i supervisa el procés. El procediment

també s'ha utilitzat per prendre decisions estratègiques –com l'Agenda 21, el pla educatiu del municipi o el POUM– i decisions ideològiques, com la possibilitat de canviar el nom del poble per *Figueró* o el posicionament del municipi amb relació a la qüestió nacional.

Una part imprescindible d'aquest procés és el Consell del Poble, un òrgan obert convocat per la Comissió Permanent on es debaten propostes i s'intenten consensuar. Per a Marc Parés, regidor de Medi Ambient i Participació Ciutadana entre els anys 2007 i 2011 i, actualment, investigador de l'IGOP: "És bàsic diversificar els canals per arribar al màxim de gent possible". Per fer-ho, dinamitzen la participació al procés a través dels espais de què disposen, com les classes de català per a dones immigrades que es fan dins el centre cívic. Amb tot, l'alcalde Peláez pot presumir del percentatge de participació a les votacions dels processos participatius del Figaró, que és d'un 30% (mentre que, en altres municipis, percentatges d'entre un 15 i un 20% es consideren un èxit-) i del fet que el Consell compta amb una desena part de la població del Figaró.

Deu anys de participació

L'any 2002, el context social i polític que es vivia al Figaró va fer mobilitzar la ciutadania. Manel Alconchel, alcalde des de l'any 1991 sota les sigles de CiU, exercia de màxim mandatari del municipi a través del PSC-PM. Els dos grans partits del moment estaven enfrontats i, al consistori, s'hi respirava molta tensió, cosa que propiciava

la desatenció dels serveis públics del municipi. Les veïnes assistien a un dèficit de polítiques d'ocupació, d'habitatges i de joventut, mentre contemplaven com l'aigua de la riera del poble s'assecava a causa, en part, de la gestió privada de l'aigua, que implicava la venda de part del cabal a l'empresa Sati de la Garriga. L'associació de veïns i veïnes del municipi, l'AMPA i la plataforma ecologista Salvem la Riereta –que reclamava la millora de la gestió ecològica dels recursos hídrics del poble– van decidir tirar endavant una candidatura electoral de consens a partir del teixit associatiu del poble.

Contra tot pronòstic, a les eleccions de l'any següent, la CAF es va imposar al consistori i Gemma Sánchez, presidenta de l'associació de veïns i veïnes, es va convertir en alcaldessa. "La majoria absoluta de les últimes eleccions ha fet canviar la percepció dels altres partits polítics, que consideraven el mandat de la CAF com un fet transitori fins que les coses tornessin al seu lloc", assegura Peláez. Per a Marc Parés, membre de la plataforma Salvem la Riereta l'any 2003, "la consolidació de la CAF no es deu tant als mecanismes de participació com a les polítiques comunitàries" que ha dut a terme, com la creació d'un centre cívic o d'una escola bressol que permetés la creació d'espais de relació entre els col·lectius del poble.

Tanmateix, el temps ha fet que la societat civil segueixi un procés semblant al que van patir les associacions veïnals barcelonines després de les primeres eleccions municipals democràtiques: els membres més actius han

anat treballant amb els governs de la CAF i les organitzacions veïnals han anat perdent força.

La reducció de competències

"L'amenaça més gran que planeja sobre els serveis socials és el projecte de reforma local", s'assegurava durant el XX Congrés de l'Associació Estatal de Directors i Gerents de Serveis Socials que es va fer el mes d'octubre a Madrid.

L'11 de juliol, el president i el coordinador general de la Diputació de Barcelona, Salvador Esteve i Xavier Forcadell, van fer públic un dictamen encarregat per la Diputació al despatx d'advocats de Miquel Roca i Junyent, on s'incidia en la inconstitucionalitat del projecte de Racionalització i Sostenibilitat de l'Administració Local (PRSA) impulsada pel Partit Popular. La PRSA, que es durà a debat al Senat el 16 de desembre i que la majoria popular té previst aprovar tres dies més tard al Congrés dels Diputats, representa buidar de competències els ajuntaments i traspassar-les a les diputacions.

En aquest cas, però, ni el govern de l'Estat ni el de la Generalitat de Catalunya aposten per cases de la vila properes i sensibles a les necessitats del veïnat, ja que ambdues administracions estan tramitant lleis que busquen la limitació de les possibilitats d'actuació dels ajuntaments. Si el consistori central està a punt d'aprovar una llei que traspassarà competències municipals a les diputacions, el projecte de Llei de Reforma dels Governos Locals de la Generalitat de Catalunya busca fer el mateix amb els consells comar-

cals. La llei, no exempta de polèmica (perquè no s'ha presentat acompanyada d'una llei de finançament local i perquè topa directament amb la llei del govern central), s'està desenvolupant a través d'una comissió de seguiment des del 6 de novembre. A través de la normativa catalana, els consells comarcals es faran càrrec dels serveis bàsics dels municipis més petits i canviaran la seva estructura de govern.

Un exemple replicable?

Malgrat les reformes locals, l'experiència del Figaró pot ser inspiradora. Tant és així que, sovint, el poble rep visites de partits polítics independents que volen conèixer el funcionament de la CAF. Alguns vénen de municipis que són fins a vint vegades més grans. Com assenyalava la web del projecte Figaró, "del seu posicionament sobre l'àmbit local, se'n desprèn una visió del món". Tot i això, com assenyalava el propi alcalde Peláez, "la recerca del consens requereix molta flexibilitat ideològica" i, per aquest motiu, l'agrupació d'electores ha promogut polítiques com la remunicipalització de l'aigua, la integració de guifinet o la recollida de residus porta a porta, però també ha donat resposta a demandes d'incrementar la vigilància o d'aplicar una ordenança de civisme.

El més transformador del Figaró és que el veïnat s'ha cregut que podia governar el poble; i així ho ha fet

"Ens hem trobat amb persones que, davant les normatives que han d'aplicar, miren de trobar solucions viables i positives per al poble", reflexiona Saleta, que relata que, fa un parell d'anys, l'Ajuntament va assumir el cost de les hores de prestació del Centre d'Atenció Primària que el govern de la Generalitat de Catalunya havia retallat durant l'estiu.

L'experiència del Figaró és singular, si bé les experiències de Reparto (Las Cabeza de San Juan, Sevilla), Torrelodones (Madrid), Porto Alegre (el Brasil), Cascais (Portugal) o algun dels processos engegats a districtes de Nova York poden ser similars. L'Observatori Internacional de la Democràcia Participativa (OIDP), amb seu a Barcelona, és un bon banc de dades. Amb tot, existeixen molts municipis que han tingut experiències de democràcia participativa, però difícilment tant transversals i profunds com el del Figaró. "Ho hem fet des de baix, amb convicció i, sobretot, amb el compromís polític d'aplicar els resultats dels processos de participació", assegura Parés. El més transformador del Figaró és que el veïnat s'ha cregut que podia governar el poble; i així ho ha fet.

IL·LUSTRACIÓ:
Sergi Bosch

Anar a l'arrel

FOTOGRAFIA: Robert Bonet

L'escena sembla impertorbable davant tot allò que passa horitzó enllà. La remor de la ciutat, cada vegada més silenciada, acaba acomodant-se en alguna calaixera dels records sonors. No és fàcil: hem de fer un esforç perquè l'oïda s'acostumi a la llengua ancestral de la natura. Quan ens allunyem de l'escenari del dia a dia, sembla que, per un instant, el nostre fluir quotidià s'aturi, com si estiguéssim contemplant un estany d'aigües estancades...

Aparentment, un estany tranquil i conforme, amb els seus peixos i algues, líquens i roques. Un estany on els arbres s'inspiren amb les capacitats dels amfibis i es capbussen dins les aigües immòbils, buscant un espill on poder mirar-se i reconèixer-se. Arbres sense por de convertir-se en naufragats en no trobar les coordenades que els tornin a l'origen... No corren perill, les seves arrels coneixen el cicle natural d'un ecosistema: morir per tornar a néixer, néixer per tornar a morir...

Només nosaltres correm perill... el perill de no reconèixer el paisatge.

Només nosaltres correm perill... quan, en un girar d'ulls, l'escena es congela i es cronifica en el moment de l'abisme.

Només nosaltres correm perill... quan les arrels es trenquen i el vincle entre passat i present s'esvaeix com la boira.

Sense memòria ni història, el paisatge ens és aliè, no ens reconeixem en l'altre i perdem la capacitat de veure-hi més enllà de l'horitzó.

Quan això passa, només cal que ens allunyem de l'escenari quotidià i ens submergim en l'aparent estany d'aigües estancades...

Només cal anar fins al fons, ben al fons, allà on, del llot viscós i tou, memòria d'allò que un dia va tenir vida, pot néixer la llavor d'un nou arbre...

Un arbre que pot trencar amb les aparents aigües estancades...

Un arbre que no té por de capbussar-se i anar a l'origen, de ser radical.

Ser radical... d'això es tracta, d'anar a l'arrel, a la nostra memòria col·lectiva, al nostre port d'arribada i, alhora, de sortida...

Meri Chiné i Labrador

RODA EL MÓN

14
Les Nacions Unides emparen la intervenció militar francesa a la República Centreafricana

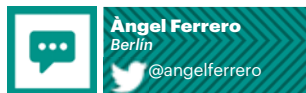

16
Parlem amb Xaquín Rubido, portaveu de la plataforma Nunca Más, de les repercussions de la sentència del 'Prestige'

RÚSSIA // ENTREVISTA A MISCHA GABOWITSCH

“El ‘sistema Putin’ es basa en les xarxes clientelistes de l’Estat”

Mischa Gabowitsch (Moscou, 1977) és l'autor del llibre 'Putin kaputt!?', un estudi sociològic complet i acurat sobre l'onada de protestes a Rússia durant el període de 2011-2013, les seves causes profundes i el seu impacte al país. Gabowitsch és investigador associat a l'Einstein Forum de Potsdam, des d'on dirigeix un projecte d'investigació sobre els canvis de les formes de protesta a la Rússia contemporània.

Es parla de l'oposició, però l'oposició és una coalició molt àmplia de grups que fins i tot tenen agendas enfrontades. Qui és l'oposició i quin és el seu objectiu?

A Rússia, és molt important distingir entre els manifestants a les protestes i l'oposició. La majoria dels participants a les protestes desconfien de l'oposició política organitzada, que només representa una petita fracció d'aquells que assisteixen als actes de protesta. Oposició significa, per una banda, els partits que estan ben integrats dins el sistema polític autoritari - fins i tot si tenen una dissensió interna considerable - i, per l'altra, els grups d'oposició extraparlamentària i les xarxes, com l'organitzada per Alexei Navalni. Dins a aquests grups, hi ha una varietat ideològica immensa. Sovint, estan organitzats al voltant de la figura d'un líder i els manca democràcia interna. En qualsevol cas, l'oposició està obligada a cooperar més enllà de les seves limitacions ideològiques precisament perquè és feble. Tot i així, la política russa continua sent extremadament personalitzada: una mateixa organització pot tenir objectius i punts de vista molt diferents a dues regions distintes depenent del líder local.

Qui dona suport a l'oposició a Rússia? I al Kremlin?

És erroni presentar la política russa com una batalla entre el Kremlin i l'oposició. La vida política està determinada per una

xarxa molt densa de lleialtats, per exemple, al voltant dels governadors regionals. Ni els partits de l'oposició ni Rússia Unida tenen molts seguidors. El que els diferencia és la manera de mobilitzar els seus seguidors: les institucions estatals i les empreses que depenen de l'Estat exerceixen pressió sobre els seus empleats perquè assisteixin a les manifestacions progovernamentals. Els qui protesten de manera més activa contra Putin sovint són persones relativament independents d'aquesta pressió, per exemple, treballadors autònoms o desocupats.

“La majoria dels participants a les protestes desconfien de l'oposició política organitzada”

En quin estat es troben les protestes?

L'onada massiva de protestes que començà el desembre de 2011 s'esvaí en bona mesura a inicis de 2013. No obstant això, encara hi ha tota mena de protestes locals. El més important és que el període de mobilització ha creat moltes xarxes, associacions civils i grups especialitzats, com associacions d'observadors electorals a escala local o activistes anticorrupció. Les recents eleccions regionals han tingut com a resultat l'elecció de diversos candidats sense cap afiliació amb Rússia Unida.

S'ha escrit que les autoritats russes s'ocupen molt més de temes que preocupen la ciutadania, com l'habitatge o els preus de l'energia, que no pas l'oposició, especialment els

liberals que donen suport a Navalni a Moscou. Hi està d'acord?

Sí; i hi afegiria que, en bona mesura, Navalni deu el seu èxit a l'habilitat per adreçar-se a la població amb temes com l'habitatge i les infraestructures municipals, de manera que facilita la implicació de la gent *online*. Les protestes més recents no han estat, certament, un moviment de la *classe mitjana*, però la majoria van ser organitzades pels ciutadans amb un nivell educatiu més elevat. Va haver-hi molt poca participació obrera. Si el ressentiment creix entre els sectors socials amb més mobilitat i menys educació, les autoritats podrien començar a perdre el control de l'aparell de repressió estatal,

/ ÀNGEL FERRERO

fet que els suposaria un perill molt més gran que les grans protestes contra la corrupció.

Com han modificat, les protestes, la política de Rússia Unida i la resta de partits de l'oposició, especialment el Partit Comunista de la Federació Russa (PCFR)?

Els partits de l'oposició s'enfronten a un dilema: mantenir la seva còmoda posició a l'interior de l'actual sistema polític o expressar obertament el seu descontentament i arriscar-se a perdre l'accés als seus privilegis. El PCFR n'és un bon exemple: el 2011-2012 eren l'organització més visible a les protestes a diverses regions, però només uns quants membres, a títol individual, s'han arriscat a oposar-se activament a l'administració presidencial a la Duma. La nova llei de partits, més oberta, ha portat a la creació d'una corrua de formacions noves, cosa que genera pressió per proposar alternatives reals, però també treu suport als pocs partits que poden tenir l'oportunitat de suposar un desafiament per al sistema polític actual.

Quines són les característiques principals del que descriu com a sistema Putin?

És un sistema que es basa de manera molt clara en les xarxes clientelistes de l'Estat a tots els nivells. Comença amb els amics personals de Putin a la seva cúpula i va cap a baix, fins a arribar a les administracions municipals. Aquestes xarxes sempre han dominat la política russa, però, amb Putin, es van integrar en un sistema únic. El conflicte polític i la competició no queden eliminats, però s'oculten a l'opinió pública perquè s'ha convertit en un procés intern de l'elit en comptes d'una campanya electoral. L'administració presidencial actua com a àrbitre final perquè pot distribuir els recursos i utilitza l'aparell repressiu per reforçar les seves decisions. ◀

RODA EL MÓN

REPÚBLICA CENTREAFRICANA // LES NACIONS UNIDES EMPAREN UNA NOVA INTERVENCIÓ MILITAR AL PAÍS AFRICÀ

La segona guerra d'Hollande a l'Àfrica

Anna Tapia
Kampala
@ATapiaL

L'espiral de violència a la República Centreafricana ha augmentat des de fa nou mesos i la intervenció internacional encapçalada per França sota el paraigua de les Nacions Unides ha començat. El govern socialdemòcrata de François Hollande té pressa. Fins ara, els 450 soldats francesos tenien la comesa de custodiar l'ambaixada de l'antiga potència colonial i les principals seus d'empreses franceses -com Air France- i protegir l'aeroport de Bangui -la capital- i les persones residents franceses. Quan va començar el conflicte, el govern d'Hollande va mantenir una posició neutral i va oferir suport logístic a la MISCA, la nova missió militar de la Unió Africana (UA).

França ha enviat 1.600 efectius per enderrocar els rebels i assegurar les principals vies de comunicació del país

Ara, el mandat de l'operació Sengaris a la República Centreafricana serà molt més ampli, amb l'enviament de 1.600 efectius per enderrocar el grup rebel i desarmar-lo i per assegurar les principals vies de comunicació del país. Una intervenció neocolonial francesa sota el paraigua de les Nacions Unides i amb l'aprovació del Consell de Seguretat. El mes de març passat, el líder de la guerrilla Séléka, Michel Djotodia, va ser proclamat president del país després del cop d'estat i la rebel·lió iniciada l'any anterior. El cop va obligar el president

Un grup de rebels al nord de la República Centreafricana / HDPT

anterior, François Bozizé, a refugiar-se al Camerun, deu anys després d'arribar al poder -també a través d'un cop d'estat- i d'haver guanyat dues eleccions presumiblement fraudulentes el 2005 i el 2011. A causa del cop d'estat militar -que va comptar amb el suport del president del Txad Idriss Déby- i d'un seguit de polítiques de divisió ètnica, la República Centreafricana es va veure immersa en un greu conflicte armat, conegut com la guerra dels arbusts. En el context de la darrera rebel·lió, la guerrilla Séléka va acusar Bozizé de crims contra la humanitat i d'incomplir els Acords de Pau de Birao de 2007, que contemplaven la integració de combatents rebels a l'exèrcit centreafricà, l'alliberament de presoners polítics i el pagament de les compensacions econòmiques per la deposició de les armes. Els acords de

pau signats al Gabon el 2013 entre Séléka i Bozizé tampoc no van arribar a bon port. Mentrestant, la població va patir i les mines de diamants, or i urani del país es van espoliant.

La República Centreafricana té una gran extensió de terreny i una població estimada de prop de cinc milions de persones, la majoria de les quals viuen en condicions molt pobres sota del llindar de pobresa. Existeix la preocupació que el país es converteixi en una segona Somàlia, ja que l'absència d'un Estat que controli el seu propi exèrcit en un territori tan immens i poc poblat pot ser un imant per grups terroristes -com el nigerià Boko Haram- i per traficants de drogues i d'armament. Més enllà de disputes interreligioses -el 80% de la població és cristiana i els rebels que governen el país són majoritàriament musulmans, o de

l'islamisme radical com a principal causa del conflicte- el principal problema de la darrera crisi al país és la contínua fallida de l'Estat despòtic i caòtic i la pobresa endèmica. La convivència pacífica entre musulmans i cristians s'ha mantingut durant dècades i esmentar la paraula "genocidi" com a justificació de la intervenció liderada per Hollande no s'ajusta a la realitat del conflicte. L'administració francesa ha acusat el govern de coalició de Djotodia de tenir elements gihadistes i connexions amb sectors llibis pro-Gaddafi i amb l'antic Moviment 23 de març del Kivu Nord congolès.

Els enfrontaments violents entre les milícies d'autodefensa, les *antibalaka* (antimatxets, en sango) i els rebels Séléka estan provocant centenars de víctimes civils, especialment a la capital. Una població civil que pateix la repressió cega i desproporcionada del govern de Djotodia. També s'han produït casos d'execucions sumàries perpetrades a l'interior d'hospitals. La meitat de la població civil necessita ajuda humanitària urgent; hi ha prop de mig milió de desplaçades internes i més de 60.000 persones han fugit del país. De la mateixa manera que a Líbia, Costa d'Ivori o Mali, la intervenció triada torna a deixar de banda la utilització de la diplomàcia sobre el terreny. Aquest cap de setmana, París ha acollit la cimera sobre seguretat i pau a l'Àfrica, que ha comptat amb la participació de més de 40 mandataris i on un dels principals temes abordats ha estat la intervenció militar francesa a la República Centreafricana, la segona d'Hollande després de Mali. A la cimera, es va pactar una coalició militar entre la UA i França i la celebració d'eleccions a curt termini. Mentre la Xina va guanyant terreny, la nova política exterior neocolonialista d'Hollande s'apunta a decidir el futur del continent africà. ◀

PUNTS DE VENDA DIRECTA	
<p>ABRERA Papereria Abrera · Passeig de l'Estació, 21</p> <p>BARCELONA — Ciutat Vella Taller de Músics · Requesens, 3 Icària · Arc de Sant Cristòfol, 11-23 Xarxa Consum Solidari · Pl. Sant Agustí Vell, 15 El Lokal · Cera, 1 bis La Rosa de Foc · Joaquín Costa, 34 Logotopia · UB Raval, Dm. 10-18h Quiosc Colom · Rambles Quiosc Tallers · Rambles</p>	<p>BARCELONA — Eixample Quiosc Manu · Napos Rosello</p> <p>BARCELONA — Gràcia Aldeni · Meritxell de la Rosa, 35 Cap i Cua · Torrent de l'Olle, 33 Infospa · Plaça del Sol, 19 Talla · Verdi, 12 Papereria Cercles · Bailen 201 Estanc · carrer Rosello amb carrer Castellanos</p> <p>BARCELONA — Guinardó Rocaquindardà · Xirrar 13</p> <p>BARCELONA — Nou Barris Ateneu Popular de 9 Barris · Portillat, 11-15 Can Basté · Fabra i Puig, 274 En su tinta · Badosa 17</p>
<p>BARCELONA — Sant Andreu Bar La Lira · Coroleu, 15 Quiosc Comerç · Plaça Comerç</p> <p>BARCELONA — Ràmbles Ateneu Llibertari del Palomar · Coroleu, 82</p> <p>BARCELONA — Sant Gervasi Quiosc Punt i Coma · Guillem Tell, 29 Quiosc · República Argentina, 233 Quiosc · Tuset, 38 Llibreria Hernández · Passeig Reina Elisenda de Montcada 2</p> <p>BARCELONA — Sants Centre Social de Sants · Otonelles, 30 CGT · Ctra. d'Esplugues, 46 Ateneu Popular · Jacint Guerrero, 8</p> <p>ESPLUGUES DE LLOBREGAT Ubud · Joaquím Rosal, 22 Quiosc · J. Rosal amb Laureà miró</p>	<p>Quiosc Francisco · Vilardell Coop57 · Premia, 15 Koltón club · Rosend Arús, 9</p> <p>BELLATERRA Quiosc de Ciències de la Comunicació</p> <p>BURGUA Llibreria La Mafalda · Pl. Viladomat, 21</p> <p>CALDES DE MONTBUI Quiosc del Caprabo · Av. Pl. Margall, 183</p> <p>GRANOLLERS Papereria Can Rosell · Av. Josep Fontcoberta, 118</p> <p>CARDEDEU Quiosc del Centre · Ctra. de Cánoves, 4</p> <p>CORNELLA DE LLOBREGAT CGT · Ctra. d'Esplugues, 46 Ateneu Popular · Jacint Guerrero, 8</p> <p>ESPLUGUES DE LLOBREGAT Ubud · Joaquím Rosal, 22 Quiosc · J. Rosal amb Laureà miró</p>
<p>IGUALADA Llibreria Cal Rabell · Santa Caterina, 17</p> <p>LLEIDA Legim · Plg. Capità Gall, 4</p> <p>LLEIDA Can Ramon · Balçada de la Trinitat 5</p> <p>MARÇ Espai Functic · Pl. Margall, 26</p> <p>MANRESA Moés · Joc de la Pilota, 9</p> <p>MARTORELL Llibreria Miró · Francesc Santacana, 12 Llibreria Estel · Francesc Massana, 16</p> <p>MATARÓ Llibreria Dòria · Pujol, 9</p> <p>MOLINS DE REI Barba · Rafael Casanova, 45</p> <p>PALMA DE MALLORCA Llibreria Mallorca · Església de Santa Eulàlia 11</p>	<p>EL PRAT DE LLOBREGAT Llibreria Drac · Ferran Puig 38</p> <p>RIPOLL Gràfic Paper · Progrés 27 / Mossen Cinto Verdaguier, 14</p> <p>RIPOLLLET El Local · Monturiol, 32</p> <p>SABADELL Can Capablanca · Comte Jofre 30</p> <p>SANTA COLOMA DE GRAMENET Aramateix · Montserrat 3 La Kivida · Sicília, 57</p> <p>SANT FELIU DE LLOBREGAT Distintives · Sant Ramon, 22</p> <p>SANT BOI DE LLOBREGAT Bar Sense Nom · Pl. de les Preses, 3</p> <p>OXFORD Ronda Sant Ramon, 113</p> <p>SANT FELIU DE LLOBREGAT Ateneu · Vidal i Ribas, 23 Teteria India · Jacint Verdaguier, 9</p>
<p>SANT JOAN DESPÍ Kiosk Dot · Pg. Canal / Av. Barcelona</p> <p>LA KRUPERIA Gàllicia, 8</p> <p>SANT PIERRE DE NIBES Gàllicia · Plaça de la Font, 2</p> <p>LA SEU D'URGELL Llibreria La Llibreria · Sant DL 1</p> <p>SITGES Quiosc Can Jorret · Major, 8</p> <p>TARRAGONA CGT · Rambla Nova, 97-99, 2n</p> <p>TARREGA Llibreria Bufavents · Major, 23</p> <p>FEM CADENA Av. Barcelona, 81</p> <p>TERRASSA Terrassa Respon · Societat, 6 Ateneu Candela · Sant Gaetà, 73</p>	<p>VALÈNCIA Café Tendur · Silvia Romeu, 16 Llibreria Salini · Danzas, 5 Terra · Baró de Sant Petri, 9 Sotidau · Carrissers 8</p> <p>VILADECANS Llibreria Els Nou Rals · Sant Joan, 19</p> <p>VILAFRANCA DEL PENEDÈS La Formai · Pines, 17</p> <p>VILANOVA I LA GELTRÚ Ateneu Vilanova · Plaça Llargà, 19</p>

ÀFRICA // LA MORT DE NELSON MANDELA HA GENERAT UNA DEÏFICACIÓ SENSE MATISOS DE LA SEVA FIGURA

Lluny del mite

Marta Garrich
Johannesburg (Sud-Àfrica)
@La_Directa

Wa femme GP (Gauteng Province), resa la matrícula del descapotable blau elèctric de dues places que ens avança, de camí al carrer Vilakazi de Soweto. Al capó i els laterals, hi han escrit RIP Mandela. A les portes, hi onegen dues banderes sud-africanes. I darrere d'unes enormes ulleres de sol, la conductora, negra, porta una perruca amb els colors de la bandera, d'aquelles tan populars durant el Mundial de Futbol. Una colla d'infants descalços del veïnat atura el joc mentre observa com passa. La més gran del grup s'exclama, entre sorpresa i escandalitzada. Durant els propers dies, aquesta imatge em vindrà a la memòria en diverses ocasions.

És divendres al matí i la majoria de la població sud-africana s'acaba d'assabentar de la mort de Mandela. Televisió i ràdio, nacionals i internacionals, no parlen d'altra cosa. Vivim a set quilòmetres de Soweto i no triguem a arribar-hi per presentar els nostres respectes a la residència familiar Mandela. També ho vam fer quan va morir Walter Sisulu o, més recentment, amb les morts d'Amina Cachalia, Fatima Meer o Albertina Sisulu.

Mandela mai no va estar sol en la lluita, sinó que va ser part d'una generació excepcional en temps excepcionals

A Vilakazi Street, hi trobem molts perïodes -locals i internacionals- i un grup creixent de gent que canta i balla. Altres deixen missatges de condol i rams de flors davant la residència familiar Mandela. Voltant per allà, també hi ha un parell de grups de turistes, d'aquells que baixen de l'autocar a un extrem del carrer i hi puguen a l'altre, per continuar la ruta cap al museu Hector Peterson abans de sortir de Soweto.

En tornar a casa, televisió i ràdio de nou. Els veïns vénen a casa i ens expliquen com i quan es van assabentar de la notícia. A la televisió, més del mateix: "Què feia vostè i com va reaccionar?". I aquells que van coincidir amb Mandela en algun moment, llueixen les credencials... Apago la tele abans que algú expliqui que era cec i, quan el va conèixer, va recuperar la vista. La mitificació de l'heroic únic i irreplicable és molt problemàtica per molts motius. A l'Àfrica, a més, sovint pren la forma d'un paternalisme occidental que creu que personatges així són excepcions d'un continent *barbàri*. Els darrers anys, he sentit la mateixa hipòtesi una i mil vegades, sempre fora de l'Àfrica: quan morí Mandela, Sud-àfrica es trenca. Això és posar molta responsabilitat en una sola persona i menysprear el sacrifici de moltes altres. Si Sud-àfrica mai no es trenca, serà per l'avarícia d'una minoria que, parafraçant Rick Turner (filòsof assassinat pel règim de l'apartheid), "està dispo-

sada a lluitar a mort pel dret de tenir un segon cotxe" en la societat més desigual del món. Em dedico a recórrer Twitter i Facebook, on la realitat vibrant, plural i complexa d'aquest país es fa més evident. Una amiga, professora a Wits, recorda que el divendres també va ser l'aniversari de Robert Sobukwe i cita el poema de Bertolt Brecht *Preguntes d'un obrer que llegeix* (1935): "(...) Felip II va plorar en enfonsar-se la seva flota. / Ningú més no va plorar? / Frederic II va guanyar / la Guerra dels Set Anys. / I qui la va guanyar, a més?". Resulta que, malgrat les narratives i les maquinàries de canonització que ha posat en marxa la comunitat internacional, Mandela mai no va estar sol en la lluita, sinó que va ser part d'una generació excepcional en temps excepcionals. Winnie, la seva exesposa, en una entrevista recent i molt controvertida, ho deia així: "Us heu d'adonar que en Mandela no va ser l'únic que va patir. N'hi va haver molts altres, centenars, que van morir a les pre-

Mural dedicat a Nelson Mandela al municipi d'Alexandra, prop de Johannesburg / JEFF J. MITCHELL

sons. Molts herois anònims de la lluita i altres líders també, com el pobre Steve Biko, que va morir apallissat, una mort miserable i solitària". El mateix Mandela ha afirmat més d'una vegada que la seva família va patir molt més que no pas ell, quan es trobava pres a Robben Island.

En aquella mateixa entrevista, Winnie també afirmava: "Mandela ens va fallar. Va arribar a un mal acord per als negres. Encara som als afores de l'economia. La nostra economia encara és blanca, amb uns quants negres presencials. (...) No sóc l'única que pensa així. La gent de Soweto està amb mi. Fixa't què li fan fer. El gran Mandela. Ja no té control ni res a dir. Han posat una estàtua enorme d'ell al bell mig de la zona blanca més rica de Johannesburg. (...) Ara, Mandela és una fundació corporativa". Amb diferents matisos, aquest sentiment és compartit per un petit, però creixent, nombre de sud-africanos negres que senten que Mandela va vendre la lluita als interessos blancs. Aquest corrent s'articula, entre d'altres organitzacions formals, al voltant de la September National Imbizo, que denuncia els acords aconseguits entre l'ANC i el govern blanc de l'apartheid com un frau contra la població negra, que encara ha de recuperar la terra robada pels blancs durant el colonialisme. Si bé el final de l'apartheid i la nova constitució progressista van ser rebudes amb molta eufòria, la corrupció de l'actual elit política i el fet que, per a la majoria de la població negra, les coses hagin canviat molt poc han donat pas a la desil·lusió.

Un petit, però creixent, nombre de sud-africanos negres senten que Mandela va vendre la lluita als interessos blancs

Malgrat tot i sempre lluny del mite, costaria trobar algú a Sud-àfrica que no li reconegués cap mèrit. Al cap i a la fi, va ser un home de molts matisos i només una lectura que tingui en compte aquest element farà justícia a la persona i els seus conciutadans. De tot el que he sentit els darrers dies en una conversa nacional que es torna més sòbria a mesura que passen les hores, em quedo amb la reflexió que Mandela és una etapa de la lluita i no el final. I la millor manera d'honorar el seu llegat (i el de la seva generació) és continuar allà on ell no se'n va sortir. *Hamba kahle, comrade Madiba.* ◀

Defensem les defensores de drets humans a Mesoamèrica!
www.calala.org

RODA EL MÓN

ESTAT ESPANYOL // ENTREVISTA AMB XAQUIN RUBIDO, PORTAVEU DE LA PLATAFORMA NUNCA MÁIS

“La sentència del ‘Prestige’ deixa Galícia desemparrada”

L'1 de desembre de 2002, 100.000 persones arribades de tot Galícia van col·lapsar la ciutat de Compostel·la sota la consigna “Nunca Más, nom de la plataforma ciutadana que va aglutinar tota la ràbia i la dignitat de la ciutadania gallega. L'enfonsament del ‘Prestige’, un petrolier carregat amb 77.000 tones de petroli, va provocar danys innombrables a més de 2.900 quilòmetres de costa i la pèrdua de centenars de llocs de treball directe relacionats amb la pesca i el marisqueig. Però també va desencadenar una resposta sense precedents en la societat civil gallega, que va protagonitzar les manifestacions més grans de la seva història. Onze anys més tard, una sentència de l'Audiència Provincial de la Corunya nega qualsevol responsabilitat per part del govern espanyol i nega les indemnitzacions per danys. Milers de persones van tornar a sortir als carrers l'1 de desembre d'enguany per protestar contra la sentència.

Maria Alvares
Compostel·la

@La_Directa

Si fa onze anys haguessin dit a la societat gallega que el resultat del judici seria aquest, què hauria pogut passar?

Em puc imaginar que, si s'hagués sabut durant les mobilitzacions, amb la capital de Galícia col·lapsada de gent, plena de ràbia i dignitat i amb els ànims tan calents... crec que la gent hauria pres el Parlament o la Xunta... o ens hauríem quedat eternament a la plaça de l'Obradoiro. Però és que, a més, aquesta sentència no té cap ni peus, és esperpèntica, digna de Groucho Marx. Penso que ningú no s'hagués imaginat una cosa així.

L'Audiència Provincial de la Corunya considera que el govern espanyol va gestionar bé la catàstrofe i absol l'únic càrrec públic imputat, l'exdirector de la Marina Mercant. Des de Nunca Más, quina valoració en feu?
Pensem que la sentència és el final d'un procés judicial que ha durat onze anys per voluntat política, un procés que s'ha dilatat en el temps per beneficiar el govern del PP. Però, no ens enganyem, a posteriori, cap govern no s'ha molestat a

assegurar que es fes una bona instrucció. Aquesta s'ha dut a terme a Corcubiom (un petit poble de la costa da Morte), en un tribunal per on van passar cinc jutges diferents. Van intentar fer el que podien, però la instrucció es va eternitzar. Els governants tenien aquesta intenció des del començament: refredar l'ambient, que la gent es cansés i s'oblidés del tema i, quan tot hagués passat, emetre la sentència, tal com ha passat. Si llegeixes detingudament el text, hi ha aberraci-

“El jutge dictamina que abocar 77.000 tones de fuel i afectar 2.900 quilòmetres de costa no és constitutiu de delictes”

ons que contradiuen el món científic, la normativa europea i el sentit comú. A la sentència, per exemple, es diu que estendre el fuel durant sis dies per tota la costa va disminuir l'impacte ambiental. Dictamina que abocar 77.000 tones de fuel i afectar 2.900 quilòmetres de costa no és constitutiu de delictes. En canvi, si agafes una garrafa de gasolina i la llences al mar, vas a la presó. Aquesta és la seva

dinàmica: si el govern comet un delictes, sempre li surt gratis, sense entendre que això provoca una divisió enorme entre el poble i la classe política.

Les indemnitzacions per danys estan valorades en 4.230 milions d'euros. Qui se'n farà responsable ara?

Això ho hem de preguntar a l'Estat, que va ser, precisament, qui va imputar l'empresa nord-americana ABS -la classificadora que va certificar que el *Prestige* era apte per navegar- en el procés, en contra de l'opinió dels advocats de Nunca Más. Van voler jugar a despistar per no assumir cap tipus de responsabilitat política ni econòmica i les conseqüències d'aquest judici als Estats Units van ser la desimputació d'ABS i unes costes processals de 36 milions d'euros, que van haver de pagar els governs espanyols del PP i PSOE en un procés civil que va quedar en res. Ara, aquesta sentència deixa Galícia totalment desemparrada. M'agradaria recordar que el govern es va gastar els diners de la ciutadania en un ridícul Pla Galícia que no va compensar en absolut el poble gallec i només ho va fer per intentar fer callar les veus crítiques i amagar la seva responsabilitat. Però, per molt que digui la sentència, els ciutadans som conscients d'aquest absurd. I no és per manca de proves. Jo pregunto: com

Cent mil persones van omplir els carrers de Compostel·la l'1 de desembre de 2002 / MARIANO GRUEIRO

és que cap jutge no va demanar les converses telefòniques entre Álvarez-Cascos i el director de la Marina Mercant? La resposta és senzilla, ja que tot és el mateix. No hi ha separació de poders i la qualitat democràtica d'aquest Estat és molt baixa. Tot allò que no agrada s'enterra, però no es resol.

Quin és el sentit de la sentència per la societat gallega?

Han passat onze anys des de llavors, l'ambient no està tan encès i la societat està menys mobilitzada pel que fa al *Prestige*. Amb la crisi, hem entrat en una política de xoc i, amb la nova llei de seguretat ciutadana que el PP pretén aprovar, tornem als vells temps de Franco. El desenvolupament d'aquesta política afecta, evidentment, la capacitat de mobilització i, amb el tema del *Prestige*, ha passat molt temps. Amb això, no vull dir que la gent no estigui indignada, sinó que ho assumeix com un *suma y sigue*. ◀

ecofestes
Solucions ecològiques per a les teves festes!!

93 837 15 48
www.ecofestes.com

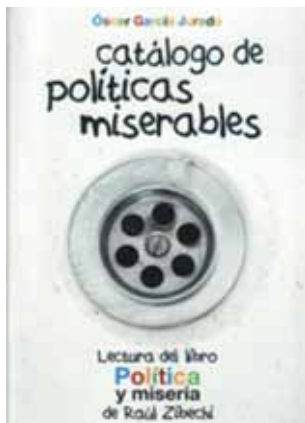

/ NÚRIA FRAGO

EXPRESSIONS

Catàleg dels miserables

Les editorials Zambra i Baladre ens plantegen un recorregut per la misèria inherent en les polítiques contra la pobresa, orquestrades pel Banc Mundial i portades a terme per ONG, governs progressistes i moviments socials convertits en organitzacions institucionals.

Llatina i Europa, Oscar García Jurado colpeja contra les polítiques socials de signe progressista, considerant-les una tàctica del capital per mantenir la seva pervivència i contenir el malestar social sense modificar les regles estructurals del sistema. En altres ocasions l'autor ataca directament a les ONG, per creure que són la representació d'un imperialisme tou al servei del neoliberalisme, que a més d'haver convertit la pobresa en un problema marginal, han aconseguit despolititzar-la. Finalment García Jurado dispara contra alguns moviments socials que, en els últims temps i sobretot a Amèrica Llatina, han experimentat un clar viratge cap a postures poc combatives. La seva integració dins de partits progressistes que ara ostenten al poder a països com Brasil o Argentina, o la seva conversió en organitzacions fortament institucionalitzades, ha fet que els moviments socials perdessin les seves aspiracions de renovació estructural del sistema, així com el seu tarannà assembleari.

Podria semblar que *CPM* és una obra de crítica pura i dura que no ofereixi camins de futur, de totes formes i durant tot el llibre, Oscar García Jurado intenta introduir ancores en les que la lectora pugui veure certa esperança de canvi. Des de la desobediència activa, fins l'aprofitament de certes polítiques socials per enfortir les classes marginals, trobem alguns dels exemples proposats per l'autor que permeten mirar endavant amb optimisme.

Des dels anys 80, la pobresa s'estableix com el principal problema internacional

Sens dubte, una bona lectura per aquelles que vulguin un text introductor per entendre millor les polítiques que de forma subtil ens fan menys lliures, i una bona lectura per les que vulguin explicar-se algunes situacions quotidianes.

Situació primera: Com més pobresa hi ha més actives són la majoria d'ONG ja que esdevenen del tot necessàries per evitar el conflicte social.

Situació segona: Al 2013 Bill Gates és de nou l'individu més ric del planeta amb 72.2 mil milions de dòlars a la compta. Es produeix així un fenomen rar: la filantropia genera beneficis.

Situació tercera: L'estat ha decidit deixar d'invertir en les polítiques socials. Caldria preguntar-se quant temps li queda a un model que està desprotegit contra la pobresa. ◀

Albert Alexandre Martín Mestre
@La_Directa

Catálogo de políticas miserables (*CPM*) es pot llegir com una guia de comprensió per a situacions amb les que topem freqüentment -amb més o menys humor- tant als mitjans de comunicació com a la nostra quotidianitat.

Situació primera: A mig matí o abans de dinar, a la tarda o al capvespre, caminant pel centre de qualsevol gran ciutat catalana, una quantitat cada cop més alarmant de joves, carpeta en mà, tracta de captar socis per ONG de la més variada índole.

Situació segona: Bill Gates apareix als mitjans de comunicació clamant contra la pobresa. A la notícia, amb admiració, s'hi afirma que l'americà inverteix 4.000 milions de dòlars l'any -la meitat de l'acció filantròpica dels Estats Units- en combatre la pobresa arreu.

García Jurado colpeja contra les polítiques socials de signe progressista, considerant-les una tàctica del capital per mantenir la seva pervivència

Situació tercera: El govern espanyol retalla dels Pressupostos Generals de l'Estat de 2014, la partida pressupostària destinada a les organitzacions no governamentals en 25 milions d'euros.

Escrit per Oscar García Jurado i publicat per Zambra i per Baladre, *CPM* ens

ofereix en poques pàgines -poc més de 60- un resum revelador i intens d'aquelles polítiques sorgides després de la Invasió del Vietnam que han conformat la nostra visió actual dels problemes socials planetaris. Amb el conflicte els EUA van descobrir que el potencial bèl·lic era insuficient per aconseguir els objectius militars, era més senzill doncs, sotmetre un poble fent ús de les bales combinades amb la guerra ideològica.

A cavall entre el resum i el text de creació pròpia, García Jurado s'inspira en *Política y miseria* de l'escriptor uruguaià Raúl Zibechi, per dur a terme una crítica ferotge d'aquells que anomena "els de dalt" i que essent l'1 per cent de la població del planeta, tant en la segona meitat del segle xx com durant els primers anys del segle xx, han imposat tota una sèrie de renovacions i reformes per mantenir un *statu quo* que els afavorís. A partir d'un exercici d'enginyeria de sistemes socials, el Banc Mundial crea un vocabulari

en el que ja no hi ha classes ni lluites socials, en el que ja no es parla d'igualtat, en el que tampoc existeixen relacions de dominació o explotació, en el que en definitiva tot això queda substituït per termes com eficiència, mercat, millora de la renda o, com en la paraula més cèlebre i conceptualitzada: *pobres*. Tal com afirma Oscar García, des dels anys 80, la pobresa s'estableix com el principal problema internacional i fins i tot s'estigmatitza, quedant orfe qualsevol reflexió sobre el que és segons ell és la verdadera xacra del globus: la riquesa i la desigualtat i injustícia que aquesta forma de vida genera.

El més sorprenent en el llibre succeeix quan la lectora s'adona que moltes de aquelles actituds i polítiques que considera positives i respectables són, en realitat, la pedra angular d'un imperialisme neoliberal, que ha restablert l'ecosistema ideològic i social basat en la metròpolis i les colònies. En un exercici iconoclasta centrat en Amèrica

El Banc Mundial ha creat un nou llenguatge on han desaparegut les classes i les lluites socials

EXPRESSIONS

Pilvi Takala, entre la ingenuïtat i la malícia

La Fabra i Coats acull l'exposició 'Slight Chance', el 'pròleg' audiovisual de Pilvi Takala a la mostra multidisciplinària 'El text: principis i sortides'.

L'artista sueca
Pilvi Takala
/ OBI BLANCHE

Júlia Bacardit
@La_Directa

La Fabra i Coats és una antiga fàbrica tèxtil situada a la part vella del barri de Sant Andreu. Des de l'any 2012, el recinte s'utilitza com a centre cultural i, aquest desembre, els comissaris David Armengol i Martí Manen ofereixen una proposta multidisciplinària que s'anirà desplegant fins a l'agost de 2014. *El text: principis i sortides* es compon de cinc exposicions, grups de treball, activitats complementàries i un projecte educatiu. La mostra inclourà literatura, pintura i dibuix i comptarà amb la col·laboració d'artistes locals i internacionals. Les exposicions s'organitzen a manera de llibre, començant amb un pròleg –l'exposició *Slight Chance* de Pilvi Takala– i acabant amb un epíleg.

Slight Chance presenta cinc vídeos i un passiu de fotogrames protagonitzats per l'artista sueca i filmats a diferents indrets del planeta. Takala, sempre a cavall de

la ingenuïtat i la malícia, desenvolupa les seves *performance* en l'espai públic per forçar situacions anòmales i alienes a les normes que regeixen el nostre ordre social, polític o econòmic. La *performer* parteix de si mateixa, se situa davant la càmera i desperta la confusió generalitzada amb una actitud aparentment passiva. Takala integra a les seves obres algunes de les lliçons de l'art d'avantguarda europeu i ens incita a replantejar-nos el vincle entre realitat i aparença, sempre des d'un punt de vista graciós i amè, a peu de carrer. Un exemple d'això el trobem en la successió de fotogrames que ens mostren com l'artista irromp en un centre comercial alemany amb una bossa de plàstic transparent i carregada de bitllets de cinquanta euros. Les reaccions que desencadena aquest fet aparentment irrelevant són inaudites i, per sobre de tot, absurdes. En un altre dels vídeos que es retransmeten contínuament a la sala, veiem una Pilvi Takala disfressada de Blancaneu a les portes de Disneyland que acaba encarant-se amb les autoritats. Sem-

bla ser que la indumentària que porta fa competència directa a la Blancaneu real, és a dir, a la persona que disfressada com ella treballa a l'interior del parc temàtic.

En definitiva, Pilvi Takala fa crítica social amb una subtileza i una elegància intel·lectual i *fiki* alhora, que oscil·la entre el gag i la revolta filosòfica. Els guàrdies jurats són el blanc més habitual de les *performances* crítiques de Takala, però, en realitat, ningú no se n'escapa: executius que van en tramvia, funcionaris públics, jugadors de póquer professional. El terrorisme intel·ligent de Takala ha fet la volta al món i ha aterrat al barri de Sant Andreu de Palomar, a l'extrem nord de Barcelona. Després d'aquest tast, tindreu més gana de cultura i esperareu amb candeletes els propers capítols del llibre. ◀

+info

Fabra i Coats
C. Sant Adrià, 20 (parada de metro Sant Andreu, L1)
<http://fabraicoats.bcn.cat/es>

L'Ateneu l'Harmonia ja fa vuit anys que reivindica un espai a la Fabra i Coats / JAUS

L'Harmonia continua reivindicant un espai a la Fabra i Coats

Can Fabra té estructura de colònia i una història que es remunta a finals del segle XIX, quan l'empresa va convertir el que era un petit poble agrícola en una àrea industrialitzada. El vapor del rec, els alemanys, les filatures, Ca n'Alzina, Can Portabella: el recinte s'ha designat de mil maneres diferents al llarg de la seva trajectòria. A finals dels anys noranta, l'activitat de la fàbrica es va aturar i les instal·lacions van passar a formar part d'un projecte similar al de la Nau Ivanow de la Sagrera: es va remodelar i es va convertir en un centre per a artistes joves.

La veritat, però, és que entrar a la Fabra i Coats vol dir topar amb un espai amb poca vida. Això és així perquè el procés que havia de convertir aquest recinte en un model autogestionat i veïnal està en perill. La federació d'entitats de l'Ateneu l'Harmonia ja fa vuit anys que reivindica l'espai i ha seguit tots els passos necessaris per poder disposar-ne. Tot i que l'Ajuntament li va prometre que, aquesta mateixa tardor, la Fabra i Coats podria acollir el projecte d'un casal de Sant Andreu, l'octubre passat, li va fer saber que li donava suport van sortir al carrer per reclamar el que, a hores d'ara, ja hauria de ser seu.

ja som

1851

subscriptores

informa't, contrasta, comparteix i... subscriu-t'hi

Torna el Fòrum Indigestió

Entendre la cultura com un terreny fèrtil per la confrontació d'idees

El fòrums organitzats per Indigestió fa temps que s'han convertit en un punt de referència pel que fa al debat cultural a la ciutat de Barcelona.

Amb el convent de Sant Agustí com a seu fixa, en l'actualitat, compten amb dos formats: el fòrum de tardor i el de primavera. El primer està plantejat partint d'una o diverses parelles que defineixen els seus punts de vista sobre el tema proposat. El de primavera, en canvi, versa sobre les intervencions lliures de diverses persones convidades al voltant d'un tema que presenta diverses interpretacions. Una peculiaritat d'aquest darrer fòrum és que, per acotar el temps de les ponents, sempre hi ha una persona que marca el final dels cinc minuts d'intervenció començant una cançó i deixant l'oradora sense massa possibilitats de continuar parlant fora del temps prèviament pactat. Aquest paper, darrerament, l'han assumit gent com Maria Rodes o Joan Colomo, entre d'altres.

Entre les convidades al debat hi ha gent de sectors molt diversos

Sigui en un format o en l'altre, els fòrums Indigestió han esdevingut un referent per part de molta de la gent que habita dins l'ecosistema cultural, específicament de la ciutat de Barcelona. Aquesta referencialitat segurament deu molt a la capacitat d'independència i de transversalitat amb què es munten. Si mirem la llista inacabable de convidades veurem que hi ha gent de sectors molt diversos, des de l'empresa privada fins a activistes de la PAH, passant per gestores, artistes, treballadores de l'administració pública i també càrrecs polítics de diversos colors. Això sí, el denominador comú és l'interès per la cultura en les seves múltiples facetes.

Cal dir, també, que aquest gust per promoure el debat es va cultivant de manera constant a través de diversos projectes, però, sobretot, mitjançant el portal nativa.cat, evolució natural de la revista que abans es publicava en paper i que ha esdevingut un molt bon arxiu d'articles escrits al voltant dels diversos discursos o oficis de la cultura. Hi podem trobar les firmes de la filòsofa Marina Garcés, el músic Ramon Faura o el periodista Nando Cruz, entre d'altres; també és un espai actiu on es poden continuar els debats proposats per alguns dels articles.

Afortunadament, el Fòrum Indigestió no és l'única cita que ha marcat el calendari del debat al voltant de la cultura i el seu paper en el moment actual. Propostes com In-Cult -organitzada per l'Esquerda a Granollers- o les jornades *Jo em rebel·lo, nosaltres existim* de la fundació Palau també conceben la cultura com un terreny fèrtil per la confrontació d'idees, lluny del concepte estàtic, servil o corporatiu que massa cops se li ha volgut donar. ◀

'Les lluites de la cultura', fòrum celebrat el 12 de desembre de 2012 al Convent de Sant Agustí / CARLES LLÀCER

Els fruits del dissens

Tots en sabem, de falsos consensos. A l'entorn de la cultura, també n'hi ha... i ben aferrats. Suposats consensos sobre el seu valor universal, sobre la qualitat com a element objectiu... i també sobre la seva gestió. El que cal és gestionar bé la cultura, es diu, pensant en un sistema públic ideal o en un bon mercat. Com si tot fos un problema professional, qüestió d'ordenar les coses i avançar-se als temps.

Després, furgues una mica i la cosa deixa de funcionar. Uns parlen del valor econòmic de la cultura; d'altres, del valor artístic; altres, de contracultura o del valor de la comunitat, i t'adones que, en el fons, el consens és un fals oasi. I ja està bé que sigui així. El dissens no ens hauria

Fòrum Indigestió
www.nativa.cat
Divendres 13 de desembre
Convent de Sant Agustí
Carrer del Comerç, 36
19h *Indústries creatives i gestió comunitària, dues maneres de mirar la cultura*
Obren el debat: Rubén Martínez (investigador i formador) i Jordi Sellas (director general de Creació i Empreses Culturals). Continuen: Laura Huerga (editora de Raig Verd), Cristina Salvador-Branera, (directora d'aPortada), Clara Garí (gestora cultural, artista i directora de Nau Còclea), Marta Berenguer, (periodista i comunicadora), Helena Ojeda (coordinadora del Casal de Barri Prosperitat), Alcira Padín (integrant de Synusia Llibreria-Ateneu Candela), Jaron Rowan (investigador cultural) i Eduard Miralles (Fundació Interarts)

de saber greu, però no hi estem acostumats. O l'amaguem per compartir-lo a les reunions amb els afins, o el manifestem abruptament amb quatre *tuits* agressius.

El fòrum de tardor busca obrir aquests conflictes. Posar en qüestió falsos pactes culturals, admetre les diferències, debatre... i fer-ho en un marc que també té un punt juganer.

Aquest any, ho farem partint de dos pols que es van obrint pas en el debat públic. D'una banda, una mirada que es fixa en la cultura com a mercat, atenent a la millora de la distribució dels productes culturals, a l'adaptació a noves tecnologies que el modifiquen i a l'articulació del sector. De l'altra, una manera de veure-ho que vincula la cultura -entesa més com a procés que no com a producte- a les persones, siguin expertes en producció cultural o no, i a la gestió a partir dels seus interessos. Enmig, mil matisos. O això esperem. ◀

KAMILOSETAS MUSKARIA

distribuidora llibertària
www.nodo50.org/kamiloasetas
kamiloasetas@nodo50.org

Creació i creixement de les cooperatives de treball

Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya

@coopet treball | cooperativet treball
www.cooperativet treball .coop

COL·LECTIU RONDA

assessorament JURÍDIC a PERSONES i entitats d'economia SOCIAL

www.ronda.coop

TAM-TAM

disseny gràfic · il·lustració web · compaginació

www.fundaciontamtam.org

EXPRESSIONS

Parlament domèstic

‘Consell familiar’ proposa un atrevit joc teatral on família i política es barregen entre si i amb l’actualitat fins a mostrar les carències d’un sistema caduc i les possibles vies d’evasió.

Marc Farràs
@La_Directa

Foto de família. Format clàssic. Pare, mare i dues criatures. En Ramon, el patriarca, voreja la cinquantena, és un home cansat, de tornada de tot, i al taller, cada cop hi té menys feina. La Mariona, patidora i nerviosa, compleix els patrons de la mare tot terreny: compagina la feina d’infermera a l’hospital amb les feines de casa i es passa el dia atrafegada. L’Aina, la primogènita, és la rebel del clan, universitària instal·lada permanentment en la indignació, sigui per causes globals, sigui perquè no li agrada el color del dormitori. Un polvorí amb la metxa a punt. En Roc, el germà petit, conviu amb una notable crisi d’identitat, que el manté estancat entre projectes que tan aviat l’entusiasmen (disseny de samarretes, concerts de bateria) com el deprimeixen. Fins aquí, res nou sota el sol. Una família urbana més de classe treballadora, esforçada i destinada a no tenir cap número per passar a la posteritat.

El binomi Clemente-Casanovas és un dels tandems creatius més prolífics i potents de la ja indiscutible nova dramaturgia catalana

Tanmateix, un petit detall els fa diferents. I és que, en aquesta casa, tot està regit per un sistema assembleari irrefutable i incontestable. I tot, en aquest cas, és tot. Des de les decisions mundanes, quotidianes (la compra al supermercat, la distribució de les cadires, les tasques domèstiques), fins a les estructures d’estat (finançament, pressupostos, inversions). La democràcia hi regna en tota la seva esplendor. Tot passa pel sedàs del debat parlamentari, la presentació d’iniciatives populars, la discussió raonada i respectuosa, les al·legacions i esmenes pertinents i, finalment, la sublimació so-

lemne del joc democràtic en les votacions. Secretes, naturalment, i precedides d’intenses -i demagògiques, és clar- campanyes electorals.

RADICALITAT VS TRADICIÓ

Amb la descendència prop de la vintena, el pare i la mare viuen instal·lades en el confort i en l’autocomplaença de sentir-se realitzades i, encara més, dipositàries d’un llegat familiar singular, convençudes d’haver ideat i dut a la pràctica un sistema infal·lible per governar la nau familiar. Però, ja se sap que l’excés de confiança en política és mal conseller i, ben aviat, les aigües calmes esdevenen turbulentes quan l’Aina, la filla gran, decideix trencar el protocol i presentar-se a les eleccions com a candidata a presidir el consell familiar. Les progenitores-fundadores de la pàtria no s’ho poden creure. La carta magna familiar no contempla aquesta possibilitat, però, entre la vacil·lació de la mare i el suport del seu misteriós xicot alemany (que acabarà essent decisiu quan la família trontolli), l’Aina aconsegueix el seu propòsit. En Ramon, un home d’ordre d’aquells que creu que el que funciona, millor no tocar-ho, no té altre remei que cedir i convocar eleccions amb llistes obertes, tot un esdeveniment que trencarà per sempre el pacte fundacional de la família i que encetarà un nou escenari de relacions entre els membres de l’arc familiar.

CLEMENTE-CASANOVAS, A TOT DRAP

Tot aquest engranatge políticofamiliar és un diamant teatral en brut que Cristina Clemente ha dissenyat i tallat i que Jordi Casanovas ha polit i arrodonit. El binomi Clemente-Casanovas, un dels tandems creatius més prolífics i potents de la ja indiscutible nova dramaturgia catalana, ha estrenat un muntatge a la Sala Beckett que sintetitza bona part de les seves qualitats i, també, alguns defectes.

El talent de Clemente a l’hora de dibuixar relacions familiars i introduir-hi petits conflictes quotidians que les posen a prova és conegut de sobres. Clemente té la rara habilitat de traçar uns diàlegs occurrents i punxeguts i d’entrellaçar-los rítmicament en un joc d’intercanvi de cops constant. El públic agraïx aquesta circulació veloç de pilota i

La trama de ‘Consell familiar’ està salpebrada aquí i allà amb tocs d’un humor més aviat blanc, però eficaç

clarament previsible. A més, el joc d’identificació entre cada membre de la família i un determinat partit polític s’acaba diluint un cop han aparegut els tres gags de rigor. Casanovas dirigeix un repartiment amb múscul interpretatiu, on destaquen Lluïsa Castell i Pere Ventura com a mare i pare, i amb Georgina Latre, Pep Ambrós i Marc Rius complint en uns papers secundaris un xic estereotipats.

‘QUO VADIS’, BECKETT?

Tot això no s’hauria d’entendre com a element dissuasiu d’un espectacle que, tot sigui dit, compleix el seu propòsit i enganxarà i divertirà un públic dispost a gaudir d’un text amb evidents resonàncies de l’actualitat. En aquest sentit, la feina de Clemente és quasi infal·lible i el pols narratiu de Casanovas hi fa la resta. El que ens hem de preguntar és si aquest és un muntatge que encaixa en el perfil i els estatuts de la Sala Beckett, un espai sense el qual no es poden entendre les dues últimes dècades de l’escena catalana i que, des de fa un cert temps, mostra indicis d’haver perdut el rumb. Obra estranya a la Beckett, *Consell familiar* s’entreu més pròpia de programacions més lleugeres i populars. Sempre és una bona notícia que dos autors de casa omplin teatres, però la Beckett faria bé de preguntar-se si tal vegada no està incomplint el seu programa electoral. ◀

Consell familiar
De Cristina Clemente
Dirigit per Jordi Casanovas
Sala Beckett (Alegre de Dalt, 55 bis, www.salabeckett.cat)
Fins al 4 de gener

GOTERES AL MENJADOR

A *Consell familiar*, trobem tots aquests elements que ens permeten identificar ràpidament la mà de Clemente i Casanovas, però, aquest cop, el mecanisme no acaba de rutllar del tot. El que *a priori* juga a favor de l’autora (una idea magnífica, barrejar política i família fins a difuminar-ne els límits), se li acaba girant en contra per culpa d’un argument pleonàstic i amb un desenllaç

POCA BROMA.

Atès que tota la gent de la centredemocràcia s'ha mostrat tant cofoia amb l'enderrocament de l'estàtua de Lenin a Kíev, moltes antisistemes preparen l'enderrocament de la girafa ajaguda de la Rambla de Catalunya pels propers disturbis. "Si cal tombar estàtues per acostar el poble als disturbis, tombarem les que calgui", ha declarat al Poca Broma un italià anarquista cercabregues violent patològic, d'aquests que no existeixen però de qui sempre parlen a *La Vanguardia*.

***

La família de **Lakshmi Mittal** ha explicat que ha quedat molt decebuda pel tracte rebut a Barcelona. Es veu que, ni tan sols mitjançant la mediació del bufet d'advocats d'en Roca Junyent, no han pogut aconseguir llogar el Camp Nou el diumenge a la tarda perquè els recent casats fessin un cacauet en un sumptuós llit situat al mig de la gespa. En Roca Junyent ha dit, en defensa de Catalunya i tot això, que els ha ofert el camp del Figueres i el del Palamós, però la família ha declinat l'oferta.

BARRI INTERNET

@Hibai_ — @josianito

SOFG

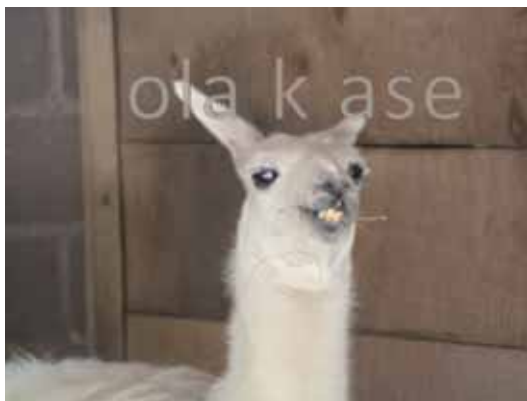
_ □ ×

El 'meme' segons Richard Dawkins

Un *meme* és, segons les teories sobre la difusió cultural, la unitat mínima de transmissió de l'herència cultural. El neologisme va ser encunyat per Richard Dawkins a causa de la seva semblança fonètica amb el terme gen.

Segons Dawkins, hi ha dos tipus diferents de processadors d'informació. Per una banda, el genoma o sistema de gens situat als cromosomes de les cèl·lules de cada individu, que determina el genotip. Per un altra, el cervell i el sistema nerviós, que permet el processament de la informació cultural. La informació esmentada es transmet per ensenyament, imitació (mimesi) o assimilació i es pot dividir en unitats simples (tals com una idea, un concepte, una tècnica, una habilitat, un costum, una manera de fabricar un estri, etc.), que Dawkins anomena *mems*.

La tesi més important de Dawkins és que els trets culturals, o mems, també es repliquen. Per analogia amb l'agrupació dels gens en cromosomes, també es considera que els mems s'agrupen en *dimensions culturals*, que poden augmentar amb noves adquisicions de cultura. La gran diferència és que, mentre els cromosomes són unitats naturals ubicades físicament a l'ADN i independents de les accions, les dimensions culturals són construccions humanes. Així doncs, la cultura no és tant un conjunt de formes de conducta, sinó més aviat informació que especifica aquestes formes de conducta.

SOFG

_ □ ×

Els 'memes' de 4Chan

Partint de la idea de *meme* anterior, 4Chan -un dels llocs de la xarxa on es genera més contingut viral- ha popularitzat una altra accepció de *meme* que, per ús, gairebé ha acabat substituint l'anterior. Són imatges amb una frase, normalment senzilla i irònica. Fan riure.

CAMPANYES

_ □ ×

Regala la 'Directa' amb memes

Ara que ja sabem què és un *meme*, fem *memes*. De cara al proper nadal, la **DIRECTA** us proposa que en feu per animar a regalar el setmanari. Des de la secció *barrinternet*, us proposem tres criteris pels vostres *memes*:

- 1) No tenir criteri
  - 2) Fer-ho des de molts comptes de Twitter i Facebook alhora
  - 3) Fer-ho malament, però molta estona.
- I tres propostes com a exemple.

HOAX

_ □ ×

La 'bola' del VIH autoinfligit a Grècia

Pot ser que aquests dies hagi llegit la notícia del VIH autoinfligit a Grècia. És falsa. A Internet, aquesta mena de mentides s'anomenen *hoax*, són l'equivalent al que, fora de la xarxa, es diuen *llegendes urbanes*. En aquest cas, l'*hoax* va passar de la xarxa a les redaccions dels mitjans i diaris com *La Vanguardia* van reproduir la falsa notícia al paper i a la xarxa, cosa que va ajudar a difondre-la i a fer que més gent cregués aquesta ximpleria que hi ha grecs i gregues injectant-se expressament el VIH per 700 euros.

Més info: <http://ves.cat/hGV3>

Jornades Culturals d'Esport i Anarquisme

BADALONA

L'anarquisme col·lectiu contemporani, per les raons que sigui, no s'acostuma a associar a l'esport. No obstant això, la història recent ens explica que els grups anarquistes, històricament, eren practicants actius d'activitats que tenien cura del propi cos, com el vegetarianisme, el veganisme i l'esport. L'aparició de nous grups d'afinitat llibertària al voltant de l'esport, les ganes de compartir i les intencions permanents de difondre la idea han estat crucials i han propiciat l'organització d'aquestes jornades.

Programa: DS 14/12 11h Torneig Street Bàsquet 3x3 (inscripció prèvia) 14h Dinar vegà popular (3 euros) 18h Xerrada: *Les Olimpíades Populars de 1936* DG 14/12 10h Excursió a Puig Castellar (poblat ibèric) Sortida des de la plaça Pompeu Fabra 14h Dinar paella vegana (3 euros) 18h Presentació dels col·lectius: Atletes Vegetarians sense Límits, Creu Negra Duatlètica, Unió de Grups Excursionistes Llibertaris

Tots els actes es faran al Local de la CNT-AIT de Badalona tret del torneig de bàsquet, que es farà a la pista de bàsquet de la plaça Pompeu Fabra (L2 Pompeu Fabra)

Lloc: Local de la CNT-AIT de Badalona. Passatge del riu Congost, 5-7 baixos. Nova Lloreda/Badalona, L2 Pep ventura.

Organitzen: Grup Anarquista Sedió i Atletes Vegetarians sense Límits

Més info: <http://grupsedicio.noblogs.org>

DJ12 /11

BARCELONA

Xerrada: La utilització de l'aparell legal com a repressió
19:30h Espai Obert. C. Violant d'Hongria, 71. A càrrec de testimonis de Mèxic a través de Skype, Grup de treball contra el Codi Penal, Rereguarda en Moviment

Concert Lagoalaiga i els Detectius Salvatges

21h Cooperativa Cultural Rocaguinarda C. del Xiprer, 13. Presentació del disc *Notícies de Gurb*

DV13 /11

BARCELONA VI Jornades de visibilitat lesbica LesCat

17h Taula rodona sobre salut sexual i reproductiva de dones lesbianes i bisexuals. Espai Francesca Bonnemaïson C. Sant Pere Més Baix, 7

Tarda de cinema contra els abusos de poder

18h CSA Can Vies. C. Jocs Florals, 42

Presentació del documental *El Silenci del Jonc*

19:30h Filmoteca de Catalunya Plaça de Salvador Seguí, 1

Concert contra la línia de Molt Alta Tensió (MAT)

20h Ateneu Anarquista del Poble Sec C. Creu dels Mulers, 86. Amb l'actuació de The Black Snakes, Roger Pelàez canta Sau i Aitor Nieve. Més info: <http://torresmasaltashancado.espivblogs.net>

GRANOLLERS

Documental: *Barrura Begiratzeko Leihok*

18h Anònims, Menjars i Pensars C. Ricomà, 47. Amb la presència de Mikel Soria i Izaskun Abaigar, membres d'Etzerat. Org: Anònims, Arran, Assemblea Llibertària, CUP i Endavant

DS14 /11

BARCELONA Foment del treball en xarxa de les entitats i els grups de lesbianes i bisexuals

10h Espai Francesca Bonnemaïson C. Sant Pere Més Baix, 7. En el marc de les VI Jornades de visibilitat lesbica LesCat

Homenatge a Juan Andrés

11h Mural justícia Juan Andrés. 12h Títelles Antirepressives. 13h Teatre paròdia: Mercè Homs. Lloc: C. Aurora, 16

Classe: Teoria de l'imperialisme

10h Campus Ciutadella de la Universitat Pompeu Fabra. Com a part del curs de la Universitat Comunista dels Països Catalans. www.universitat.cat/ucpc

HOSTALRIC

Primer Aniversari Mas Ciurana

Davant l'estació de tren d'Hostalric

SANT CELONI Videofòrum documental: *L'esperit de Schönaue*

19h La Clau. C. Alguersuari, 16. Un grup de gent planta cara a la principal empresa elèctrica d'Alemanya i funda la cooperativa EWS, que actualment és una de les cooperatives d'energia renovable més grans d'Europa.

DG15 /11

BARCELONA

Cinefòrum sobre muntatges: *En el nombre del padre*
19h Banc Expropiat de la Vila de Gràcia. Travessera de Gràcia, 181.

Manifestació unitària contra els abusos de poder

17h Plaça Sant Jaume

L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Homenatge a Pedro Álvarez
12h Ofrena Floral. Av. Catalunya, la Torrassa. Més info: www.plataformapedroalvarez.com

VILADECANS #Outletfora!

Programa: 11h Esmorzar popular i activitats per la canalla. 12h Xerrades i lectura del manifest a càrrec d'Albert Sales (professor de la UPF), Lluís Parés (Unió de Pagesos), una representant de Delta Viu, Emiliano Maroto (Confederació de Comerç de Catalunya). Lloc: Plaça Europa. Més info: www.deltaviu.org

FREQÜÈNCIES LLIURES

Ràdio Bronka 104.5FM Àrea metropolitana de Barcelona www.radiobronka.info
Contrabanda 91.4FM Àrea metropolitana de Barcelona www.contrabanda.org
Ràdio Línea IV 103.9FM Barcelona www.radiolinea4.net | **Ràdio Pica (només web) Barcelona** www.radiopica.net | **Ràdio RSK 107.1FM Nou Barris (Barcelona)** www.radiorsk.info | **Ràdio Trama 91.41FM Sabadell** www.radiotrama.net | **Ràdio Kaos (només web) Terrassa** www.radiokaos.cat | **Postscriptum Radio (només per internet) Terrassa** www.postscriptumradio.org | **Ràdio Pínsania 90.6FM Berguedà** www.radiopinsania.wordpress.com
Ràdio 90 101.4FM Olot www.r90.org | **Ràdio Klara 104.4FM València** www.radioklara.org
Ràdio Malva 105FM València www.radiomalva.wordpress.com | **Ràdio Aktiva 107.6FM Alcoi** www.radiokaktivafm.blogspot.com | **Ràdio Mistelera 101.4FM Dénia - La Xara** www.lamistelera.org | **Ràdio Bala 106.4FM Manresa** <http://radiobalamanresa.wordpress.com>

Coettv Nou Barris (Barcelona) coettv@gmail.com | **Sants TV** <http://sants.tv>
Gramenettv Gramenet del Besòs www.tvgramenet.org

Selecció d'alguns programes de LaTele. Podeu consultar la graella sencera o veure tots els vídeos a www.latele.cat. Emetem des de Plaça Espanya fins a Sant Pol de Mar al **CANAL 37 DE LA TDT**. Resintonitza la teva tele per trobar-nos!

CADA NIT A PARTIR DE LES 20H30 NOUS PROGRAMES!

dilluns: 20:30h. Notícies 1
dimarts: 20:30h. Iv Animalista
dimecres: 20:30h. Contra-Infos

dijous: 22h. Y tu qué miras gilipollas?
El programa de punk de LaTele
divendres: 21h. Programa de falguia

dissabte: 22h. Cineclub 1
diumenge: 21h. La Xerrada

EL TEMPS

DIJOUS 12

L'anticicló es manté al centre d'Europa, amb altes pressions, sol a la majoria de comarques i boires a l'interior.

DIVENDRES 13

Primers símptomes d'afebliment de l'anticicló, amb núvols dispersos a les comarques litorals.

DISSABTE 14

Malgrat la nuvolositat a les comarques costaneres, hi haurà força estones de sol i es mantindran les boires.

DIUMENGE 15

Ambient més carregat de núvols, amb poques estones de sol i primeres ventades del sud i el sud-oest, encara febles.

DILLUNS 16

Els fronts freds de ponent i mestral arribaran al Pirineu amb nevades febles. Les boires començaran a esvaïr-se.

DIMARTS 17

Ruixats a les comarques del nord de Lleida i Girona. Ambient més fred. Vent de mestral moderat a la vall de l'Ebre.

/ VÍCTOR YUSTRES

«La meva militància és a través de la **dansa**»

Victor Yustres
@Victorius3

Com recordes la guerra al Líban?

La recordo dura i alhora llunyana. Vaig marxar del Líban cap a França el 1984, després de rodar el llargmetratge *Petites guerres* amb el meu difunt marit i un any després de tenir un fill. Quan vaig deixar el meu país, feia nou anys que durava la guerra i encara en va durar sis més. Han estat uns anys d'esperança, però també de moltes desil·lusions.

“Malauradament, el sentiment de pertinença de la gent a un o altre grup passa per davant de ser ciutadà libanès”

Algunes expertes diuen que el Líban és el mirall de Síria. Podria haver-hi un contagi del conflicte sirianès al teu país?

No ho tinc clar. Dos anys després de l'esclat de la guerra a Síria, el Líban acull milers de refugiats, fet que el converteix en una crossa per a la població siriana. Crec que, després d'una guerra civil tan llarga i dolorosa com la del Líban, el país aguantarà i el conflicte no anirà més enllà d'alguns enfrontaments puntuals. És cert, però, que els dos països tenim forts vincles històrics, econòmics i culturals; per tant, caldrà veure com evoluciona tot plegat.

Com et va afectar la migració a França, on vius actualment?

Al principi, va suposar una sensació estranya: cada dia em trobava amb una novetat i havia d'afrontar noves dificultats. Va significar un abans i un després a la meua vida. Quan torno al Líban, tinc la sensació de ser a casa, però reconec que ja no puc viure sense aquesta dosi de dificultat i de coneixements nous que implica el fet de viure fora del meu país. A Europa, visc en una situació d'aprenentatge permanent.

Quin és el principal problema que ha d'afrontar el Líban avui?

No ha aconseguit tancar ferides, com demostra la forta divisió ètnica i religiosa de la població. Malauradament, el sentiment de pertinença de la gent a un o altre grup passa per davant de ser ciutadà libanès. A la gent encara li costa sentir-se membre d'un país per sobre d'aquestes adscripcions.

Et consideres una persona compromesa?

Políticament, no gaire. La meua militància és, fonamentalment, a través de la dansa. Sempre m'ha agradat aquest món i ja fa anys que em dedico a fer pedagogia sobre el control del propi cos i els seus moviments. És important conèixer-se bé un mateix.

L'autoconeixement facilita les coses?

T'ajuda a ser una bona ciutadana, una bona mare i una bona militant. Aquest autoconeixement es pot treballar des de molts vessants i jo he escollit el del moviment cor-

poral perquè és el que més conec. Vull comprendre per què i com ens movem els éssers humans i la relació entre el moviment i l'emoció.

Continuaràs amb aquesta tasca pedagògica?

Sens dubte. Ara, estic preparant un projecte al Líban basat en la dansa i el moviment. També m'interessa difondre les pel·lícules del meu difunt marit, Maroun Baghdadi, entre el jovent i la població en general. Em sento molt còmoda fent aquestes petites coses i aprenent de la gent amb qui treballo.

“L'autoconeixement del propi cos t'ajuda a ser una bona ciutadana, una bona mare i una bona militant”

Maroun Baghdadi va ser un intel·lectual incomprès tant pels sectors cristians com pels musulmans. A què ho atribueixes?

Perquè, durant la guerra, els libanesos esperaven que els cineastes es posicionessin políticament per un o altre bàndol. El cinema de Maroun Baghdadi, però, no s'interessava per donar la raó a cap dels dos sectors, sinó per les històries quotidianes dels enfrontaments. El film que jo vaig protagonitzar, *Petites guerres*, narra la història de tres adolescents immersos en el conflicte, amb les seves històries i els seus patiments. Finalment, això és el més important. ◀

Souraya Baghdadi

Ballarina i coreògrafa libanesa

Souraya Baghdadi porta la dansa al cor des de ben petita. Nascuda a Beirut el 1957, de pare libanès i mare austríaca, va començar a aprendre dansa clàssica amb només tres anys. A més de coreògrafa i ballarina, Baghdadi va protagonitzar una sola pel·lícula que li va canviar la vida: 'Petites guerres', l'any 1981. Durant aquell rodatge, va conèixer el seu marit, el reconegut director Maroun Baghdadi. Amb ell, va marxar a viure a França deixant enrere una guerra civil que encara duraria fins al 1990 i que ha deixat moltes ferides obertes en la població. Tot i haver-se instal·lat a París, ha seguit de prop la reconstrucció del Líban i hi torna sovint, sobretot per motius professionals. Actualment, investiga el moviment corporal i desenvolupa projectes pedagògics sobre la gestualitat oriental. La reivindicació del seu origen libanès la fa a través de la dansa –amb espectacles com 'Made in Lebanon', el 2012–, de danses tradicionals libaneses, però també difonent les pel·lícules del seu difunt marit a les noves generacions.